

~~1-1109-1~~
5

ЖЕМІН ТҮІСКЕРӨССА' ШПАЛО-БА
ДАННОЈ БІРЖАЫН ШПАЛОРЕЗКА-
ӨН ПІЛТОНЫ ШПАЛ.

ХАЛДИК

11-18

ХААДЖАК

ПРОЛЕТАРСКОЈ
ЛИТЕРАТУРА ЖУРНАЛ
ПЕТО БЫД ТÖЛЫСЫН КЫКЫС
Лезоны ВКП(б) ОК-лөн Култпроп, КАПИ

Редакциялөн адрес: Сыгытгар, Бадорын ул., 38

Гегемонія перјан тужылы

ВОАПП-СОВЕТ ПЛЕНУМ ЖЫЛЫГ

ЖУРНАЛЫС:

ÖЛ МШ—Журалө кыр . . .	1
ІЗЈУР ІВАН—Геројјас . . .	—
САНДРИК ЈОГОР—Вөрын . . .	2
БАЈАРСА ІВАН—Бор ко- салигөн . . .	6
П. ДОРОНИН—Олөм . . .	—
ІВАН ВАС—Кызи Федот дад колхозө пырис . . .	7
ІГНАТОВ—мијан лоас . . .	10
ПЕД ТОЛ—ывтө мол . . .	—
НОБДИНСА ВІТТОР—Комі кып . . .	11
НОБДИНСА В.—Отув јитчөј ставмуывса пролетарјас— К. ІГНАТОВ— Важыслөн мыльосјас . . .	12
ІЛЬЯ ВАС—Мілонерјас—	
ІЛЬЯ ВАС—Көс вылө . . .	—
ІЛВАПЫС—да-а-а . . .	13
ІЗЈУР ІВАН—Тыртөм иныс полөм . . .	15

Маж төлыс помө муніс ВОАПП советлөн II-д пленум. ВОАПП (пролетарскөј гіжысјас ассоціатсіјаслөн ставсојузса отувтчөм) котыртчыліс 1928-өд воө пролетарскөј гіжысјас ставсојузса I-д сјезд вылын, медем СССР-са Пролетарскөј літературалыс јонмөдны интернаціоналној једінствосө да сізјкөн перјыны пролетарскөј літературалы література фронт вылын гегемонія (журнуөдөм).

Од „Сила пролетарской литературы — в ее интернациональном единстве. Это означает прежде всего то, что она непримиримо борется с проявлениями великодержавного шовинизма как главной опасности и местного национализма“. — кыз гіжліс „Правда“ газет мај 26-өд лунө.

Националној політіка олөмө пөртгөн тајө кык фронт вылын тышкасөмөн быдмисны да јонмисны ВОАПП-ө пырыс пролетарскөј гіжысјаслөн ассотсіатсіјас. II-д пленум кежлө ВОАПП-ө пырөны нін сојузнөј ассоціатсіјаө да националној 43 отрад.

ВОАПП совет медвозза пленум бөрын РАПП тышкасөс да петкөдөс ердө перевершевцінаөс „літфронт-өс, украин а јортјас сетісны чорыд отпор украин а фашист агентјаслы, белоруссіјаса јортјас путкылтисны белорусскөј национал демократизм, грузинскөј јортјас (ЗАПП) ез лезны право „леватскөј“ блок лы пөртны Закавказскөј ассотсіатсіјаөс кушөмкө организатсіјаө парвіја генералној тувіа-көд тышкасны. Среднөј азіјаө котыртөма пролетарскөј гіжысјаслы ассотсіатсіја контререволүтсионној літературној организатсіја ердө петкөдөм бөрын.

Тајө петкөдлө, кушөм ыжыд уж вөчисны коммунист парвіја вескөдлөм улын пролетарскөј гіжысјас ВОАПП-ын. Јонагырыс достіженьөјас емөс-і-творческөј ужын.

Пленум индіс вывтігырыс могјас пролетарскөј гіжысјас воөд:

Нөшта чорыда нөдны тыш быдсама пөлөс буржуазној идеологіјаскөд. Буржуазној идеологіјасөс вужнас нещышттөг оң в-рмы перјыны пролетарскөј літературалы гегемонія. Интернаціоналној једінство чорөдөм

могыс ношта чорөдны тыш великодержавној шовинизмкөд, кыз меыжыд опасносткөд национал вопросын да мөставывса национализмкөд.

Такөд шөц пленум индіс, мыј роч літератураын (мукөд дырјыс і пролетарскөј) оз-на тырмымөнја візөдны ас сорні јөз кыв вылын пролетарскөј література вылө, сіјө јитөдсө омөла кутөны журналјас пыр да с. в.

Пролетарскөј гіжысјаслөн ассотсіатсіјас мыјкөмындаон быдөдн-на колөны олөмгыс. Большевиклыс ыжыд исскуство лөсөдөм јылыс лозунг пөртөма лөд-на сөмын секи, кор пролетарскөј література большевикскөја перестроитчас, нөшта јона кутчөсөс сотсіализм стрөитан ужө. Националној отрадјас оз-на тырмымөнја асланыс творчествоын петкөдөдны сотсіалистическөј индустриализатсіја кына-лөм, нөтік абу тырмана пјатилеткалыс геројјасөс петкөдлөм. Такөд шөц, колө кыпөдны і гіжөдјасыдыс идејној да художественној уровеньсө.

Літературној політікаын-кө пролетарскөј гіжысјас журна-ны-нн, оз-на поң сіјөс-жө шуны творчество јылыс. Колө лөсөдны став пөлөс условіөј пролетарскөј гіжысјаслы гіжан уж нөдны, нөдны творческөј соревнованнө да с. в. ферт, творческөј соревнованнө нөдны діалектическөј материализм методыс катластөг, сіјө подув вылын.

Чорөдны гіжыс выл катрјасөс быдтөм. Літератураө пырөм ударникјаслы колө лоны шөр фігураон пролетарскөј літерату-а-ын. Такөд шөц колө лучкі візөдны попутчікјас вылө. Најөс колө кысыкыны да пөртны пролетарскөј гіжысјасө. Најөс критика колө лоны попутчікјасөс пролетарскөј идеологіјаланө матыс-танаон. Оз ков вунөдны — пролетарскөј гіжысјаслөн ассоціатсіјас кывкутөны қоннас література фронт вөснаыс.

Тајө могјасыс СССР-са став пролетарскөј гіжысјаслы. Тајө могјас вөснаыс тышкасөмөн мі перјам пролетарскөј літерату-ралы література фронт вылын журнаөдөм (гегемонія).

Пролетарскөј комі гіжысјаслы колө лөдны тајө пленумлыс шуөдөсө.

№ 11-12

Јунь — 1-30

1931 - өд во

Мыжон-на вöрjывтi нуммунö шондi,
Сыркнитö ужгорөн jагвыв i кыр.
Сурс лыда кiясын чер, багыр ворсö...
Голöдам кыр jылыс став лезöм вöр.

Уклад дор трингö,
Юо багыр лiкмö...
Зевтöма соjясын сөн!
Болшевик öдjасөн
Бiја-пöс радjасөн—
Содтöдөн тыртамöj план.

Уж горыс кырjывсаң чiкышөн чiвлö,
Чöшкöдчöм
Кывзысö пожöма jаг.
Визулыс
Гыjаснас пур дорö плесjö.
Öтувjа выцjöрыс—
Збоj уж i гаж.

Öтувjа ужөн
Быд шупöд вужам!
Öтувjөн-музöм ни дöз.
Став керсö кыр jылыс
Голöдам срокöз.
Ордjысöм збоjмöдас öд.

Jeжыд сөр jуjаслыс морöссö вевтö,
Лөнлытöг
Луныс-лун jуралö кыр.
Збоj ужөн врагjаслы отпорсö сетам,
—Жугöдам кыр!

- О-оп!
- Бостö-ö!..
- Дружнöjа!
- Збоjа!
- Кер моз мед вöjас!
- Мыскас мед визулас jур.
- Öдöбтöj!
- Бертыштöj!
- Сөнjастö зелöдлöj!
- Сосjастö вылöжык
- Пужöj!

Ужнас код сораö-отсасö враглы
Жалиттöг нырыштам пус-пас.
Татөн код сорасö?..
Вешjы вaj татыс—
Кердинас ламгам!

Код дышөн вiсö,
Код ужас дон понда вiжö,
Код наргö:—ыжыд-пö план.
Ми радыс петöj!
Сотсиализм суд вылö сетам,
Мед сещöмjас ез вöвны тан!

Ужавны кутам,
Вын мiжан сузсас!
Öтув уж-мiжан i гаж!
Ужыс-на уна!
Ог татыс мунö,—
Став вöрсö кылöдам тас!

Героjјас

Воjна воjасö (1915-1916) сар правiтельство роч кыв вылын лезiс том jöзлы журнал „Задушевное слово“. Сiјö журналас ужалыс том воj-тырлы вöли сеталöны ташöм „сöветjас“:

1. Нельзя над всем подолгу задумываться. Обращай все в привычку. Думать — трудно, привычка легка.

2. Привычкою облегчается труднейшая работа. Умей привыкать.

3. Не говори, что устал: говори, что не привык еще.

Велав гөрбтö капиталистjаслы песны, велав воjутны немечкöд. Мөв-павны сöкыд, велавны-öд вел коккi!

Велöдiсны i мiжанöс, комi ужалыс jöзöс. Велöдiсны роч купечлы кывзыны, комi кулакöс терпiтны, вöрпромышленникjаслы пöо кiтны. Велöдiсны попjас, сарjас, капиталистjас, фабрикантjас, помещикjас. Волiсны велöдны i англиjаса капиталистjас 1919-20-öд воjасö. Мыjö најö көсjисны мiжанöс велöдны — оз-нин ков вiставны. Мiжанöс нарвтöм улö суjны, мiжанлыс нуны вöр, пöдтыны сöветвластöс, пролетариатлыс диктатурасö.

Воjвыв муса да комi ужалыс jöз росеjјаса робочöj класскöд öтвылыс кужисны сещöм „велöдысjассыд“ мынтыны Воjвыв мутö да заводитны аонысö најöс велöдны, да не сöмын велöдны. Сек-кö Англиjаса ужалыс воjтырöс влöдiсны мiжанкöд тышкасны, öни најö-жö мiжанлыс велöдчöны. Велöдчöны кычi колö ужалыс jöзлы перjыны асыныс олöм, кычi сiјö олöмсö вожöвылö стрöитны.

Воjвыв мулөн öнија фронтыс — вöр фронт. Вöр вöсна тыш — сотсиализм вöсна тыш. Фронт тыштöг оз вермы лоны. Öнија фронтын мiжан врагjас — кулакjас, налөн агентjас, да сар правiтельство дырса коласjас: пемыдлуи, тöдтöмуи, кужтöмуи, дышуи, да уна мукöд пöлöс локлуи. Таjö врагjаскöд тышкасигөн ми стрöитам сотсиализм, көни чужöны героjјас.

Кодi ез кывлы Јершов jылыс, кодi сурс кубометр саяс вöчiс вöр? Карманов jылыс, кодi чойскöд вöчiс сурс саяс-жö даj кыкiс вiтöо кубометрсајас? Бажуков jылыс, Шангiн jылыс, Лутојев (Керчомjаыс) вокjас-jылыс да уна мукöд героj јылыс?

Кодi ез кывлы Кебраса колхоз-бригада, Керчомjаса „Выл олöм“ да „Öтувтчöм“ коммунаjасса вöркыскан бригадаjас jылыс? Кодi ез кывлы — колö тöдмавны да велöдчыны на сөрвi ужавны. Најö сiј-жö петкöдлöны мыкö. Мыj? Комi ужалыс jöзлы вынjöрсö сотсалистическöj Выл Воjвыв стрöитан фронт вылыс. Најö — героjјас.

Со фактjас: Кулöмдин раjоныс: Керчомjаса „Выл олöм“ да „Öтувтчöм“ коммуналөн бригадаjас 11 вöлөн кыкiсны керчомjаса учвöрпромхозса тöвбыдса заданылöыс 8%. Ставыс сен ужалис 223 вöв. Мукöд 212 вöлыс кыкiсны сöмын 72% вöса заданылöыс.

Керчомjа сiктса ударникjас Лутојев Андрей да Степан Јанвар 1-öд лун кeжлö тыртiсны асыныс норманысö да сы борын нöшта тыртiсны зон нормаөн вöр кыскöм.

Пожöг сiктын Ырым jуын ударникjас луннас вöли вöчöны куjим норма пурjасöмын.

Мысса комсомолскöj учлеспромхозыс „Героj Сплана“ нiма ударнöj бригада (кадрöвöj робочöjјас 19 морт, 6 комсомолеч да 13 б./п.) тöвнас вöчiсны шпал 150% норма сөрвi, тулыснас пурjасигөн тыртöны вöли быд лун 140-150% норма. Быдлаын вöзмöстчöны ратационализаторскöj выл мероприjавiјöсөн, лотовкаjас лезалигөн, плiткаjас домавлiг дырji најö ужсö öдзöдiсны даспöв, öни букеjуртöны Усгнемöс, быдлуи пурjалöны норма сөрвi 150% мында.

Уна дас бригада ташöмтö пожö вайöдны, уна со морт вылö пожö индыны.

Најö сотсиализм стрöитан фронтвывса героjјас на jылыс колö кывлыны, најöс колö тöдны.

Парвијаса XVI-öд сjeзд вылын Сталин jорт шулис: ударничествоад да сотсордjысöмад медтöдчанаыс сiјö, мыj најö (ударникjас) сöкыд ужсö пöртiсны медколанаö, мед вылысторjö, „в дело чести, в дело славы, в дело доблести и геройства“. Таjö öмöj абу кулакjаслы чорыд отпор, таjö öмöj-абу капитализмыс коласjассö венны заводитöм?

Чужö выл морт — сотсиализм кадса морт. Сотсиализм кадса морт-тыс комiын — вöрлезыс ударникjас, мiжан героjјас долыд овны ташöм кадö!

В О Р Ы Н

Сандрік Јогор

БРИГАДИРЛӨН КОЈМӨД БИГТ

Вунөдчинныд-нын көнкө менам гаж-томынк вистјас жылыс. Вел ыжыд кост-нын лоі. Енө-на-кө вунөдөј—төд-выланыд бостөј менсым воззјассө. Ме бара-на тјанкөд—аслам думјасөн тјан думјасө сөлнитча.

Ме ачымсө өні кылөдчан уж вылын: і уж-жө сетөны, көт јуртө ен гыж-јышталы, көт сојныд, јуныд ен ештөд-чыв. Ті-өд асныд мичаа төданныд, кушөм ногөн муно тавоса вөркылөдө-мыд.—Зуг, јона зуг. Нарадшјкјасыс унжыкыс вылјас да оз-на бура вев-јавны первојтө. Ескөн быдөн-кө ас-ным өтмөз сөлөмыс ужалім, ескөн ас-ным-кө ас выланым нарадшјкјас вөлім, ескөн выларадшјкјас вылас ещажык увгім да унжык индалім тјјдалім ассы-ным кужөм төдөмнымөс — дерт неку-шөм зуг ні јургыжытны ештытөм ез вер-мы лоны. Өні—быдсамаыс-на ем. Бостам сешөмтор: катишщө вылын керјассө ваас туплалігөн өві мыр во-мөныс сурс керјөз зорјалөны, а оз-өд мырсө шөщөдны. Лібө өні молтө јөткігөн: кыз мужікөз өві керјас ба-гырјаснаныс сащкысасны да бертөны сіланысө, а керјыс мырјө тасасөма да оз-өд кыті слөј выјім вескөдны, а вескыда мырнас і быдөн јөткасны, лібө мыр вомөныс багырјас јывсыныс шыбытасны. Візөдан да мукөдлаас ном мыда јөз, а коланіјасны морт абу.

Да... Көт і ем-на ташөм слөј ні вежөстөм ужалөмыс, көт і ем-на на-рошнө вөчөм пакөстјасыс (снастјастө вөјтөны, поромсө муниг костыс сув-төдалөны, а сувтөдөміныс нарошнө лежөны-дај. Асныд төданныд, кодјас сізсө вермөныс ужавнысө, кодјаслы делө тыкөла вомјасыс да пыртанија-сыс отводнајассө воставны). Керјыс-өд муно. Муно!.. Мукөдлатыс дас верст выјө өтпомса пором јутырнас гөлөдө, муткыртө. Ескөн адываы-ныд-кө, візөдлыныд-кө, кызі сіјө му-но, візөдлөмнас енө пөтө... Сөлінныд ескө ныр керјас вылас сырчкјас моз да поромыскөд шөщ мунінныд. І му-но-жө сіјө!

Коднө сіјөс став вывтырнас вермас сувтөдны? Код-нө лыстас сы дорө сы могыс матыстчывны, пежавны ас-сыс ловсө?..— да, лыстасны ескө да, кодјаслөн сетчөз-нын пежаслөма лов-ныс, кодјас сы жылыс і лун і вој ду-мајтөны... Өд мі-жө, кызі погранича-саса пост вылын часөвөјјас, асным поромыскөд өтсор мунам, асным ныр керјас вываыс да бөжөзыс варныс

моз дөзөритам сіјөс. Асным лезім, асным і местаөз воөдам. Ны вугыш-јас, ні лөпјас, ні кодеурөлөн лудан кјас оз вермыны тајө поромысмыс на-мөдны мунап өдсө, непоштө сувтөд-ны. Час, волас-на мјанлы Ежваыс... Ежваыс, кытөні і керјасысмы і ас-лым вөла пырысжык позас бергавны, вөлапырысжык мунны.

Да... Јутырнас гөлөдө. Ештывлөма-тај, тырмывлөма вын лезнысө. Сетыс-өд і петісны менам вистјасыд, кодјас-сөс ті төданныд-нын — „Баракын“, „Производственнөј совещаннө“. Пом-нитчө өні — производственнөј совеш-щаннө бөрас мјан участокын лөліс зев ыжыд прорыв. Ковмывліс зелөд-чывны, вермасны кодеурөкөд, медым бырөдны сіјө прорывсө. І кымрасліс-жө, пуркөдіс секјасө мјан вестті... Свинчөтөн өшпывліс мјан јурјасаным думјасным. Өлөксандра! Көні-нын бара сіјө-а? Өлөксандра!

Муртса, муртса вевјавлө пыравалыны менам төдвылө сексаыс. Менам ко-кулын — мол, а оинозын — кырјыс-кырјө ојдөм ју.

Ен уэ—шулывласны вөлі војдөр,— верман пемыд гөбөчас пыравалыны!

Ен уэ—шутөг төдвылын кутам өні—классөвөј врагыд оз уэ...

Оз-өд і уэвы. Зера көт слөта — сін ланийтмөн кост кежлө огө сновт-кө ассыным постнымөс.

Мыј сы дыра нужмасө менам ні-мөн тајө вистјассө гыжысыс? Али сы-лөн прорыв-жө?

Јорт чолөмөн бригадир
МИРОН МИТРОЈ

*

Кызі і ті, бригадирјас бырөдөмныд прорывнытө, сіз-жө і ме тајө лун војө-жө бырөда лөм прорывсө.

Чолөм, тјанлы, труженікјаслы, вөр-лезан да кылөдан фронтвывса, ге-ројјаслы!

Гыжыс.

Прорыв

І

— Он-на ешты?—којмөдыс јуали Өлөксандраыс. Пыркнитіс јурсісө бөрладорас... Јешщө-на мыјкө терма-сіттыр гыжыштіс...—Ме-өд сесса мө-діл—Личөдлытөг велгіса сылы.

— Ештіл... Мыј ез ешты ештөдан-ныд. Аскі тајөс колө-нын ештөдны... да-өд?

—Ештөдам, ештөдам...—Воча ві-зісны өтенгазетсө лезысјас. Ме-өд шөщ-жө лезыс — мешајтчышта да мыј-да.

Омөла интересутчы сіјөн. Газет газет і ем. А најө візөдласны газет вылас, асныс вылө да воча мөда мөд-ныслы нумјалөны. Нумјалөмнас оз пөтны — кообитасны серөктасны да шлачкөптасны кјаснаныс.

Төді-кө ескө, гөгөрвоі-кө секи га-зетысмыс донсө, кызі мем кажитчыв-ліс сіјө бөрынас, шөщ-жө на моз еш-төдтөг німкофасі. Ме ег төд сылыс донсө да кіөз оз вөлі пыр (оз сібав-ны) ужавнысө. Бөрјөмаөс, корөны... Быг сесса Өлөксандралы товарыш пыдді вөтлөдлы. Кодлы колө лөзас-ны. Газет газет і ем.

Гортө мунигөн (а муннысө мјан ба-ракөз вөлі лөі 3 кілометр мында) сіјө өтырышја вөлөдчис сөрнытіс.

...Рөштво кежлө.пө јөзыс көсјөны кушөз петавалыны, а петасны-кө — јона бөрө коланныд, прорыв лоас.

— Мысама прорыв? — Сіјө кывсө ог-на вөлі гөгөрво, јуаса.

— Вөрлезан заданнөным колө тырттөг. Өніөз-на-өд керјыд зоннас лым вылын. дај пөрөдөмнас плансыс колтчам. Вөрыс, мыј вөчөма, кујлө кыскытөм да лым улө бердө. Вер-мас ставыс сетчө зебеыны. Мі зев-на слабөс... Зевна омөла кужам ужав-ны јөз пөвсас, кытөдны јөзсө вөрле-зан плансө тыртөм вылө. А өд кулак пөлөсјасыд оз уэны; најө быдөн до-рө кужөны сібөдчыны.

— Но і те-жө ескө-да.

— Те-өд—те-жө!.. Те-нын көт став аслад вермөмнад, суелуннад кыпөд-чыв.

Поводлаыс гудыртчөма. Пуркөдө.

Ез уэвы менам, јешщө мөрт мөд-лөн. Ез уэвы, тыдалө, уналөн. Бер-галім өтмөдар бокјасным вылө. Лов-шыным — коркө зікөз, бырлө, коркөј ыжыда ышлалалө. Оз уэвы!

Важөнө-нын тазсө? Мыј војө, мы јылө дінө палалөма унным?

Кыткө быгтө абу ладнө... Кыті? — Ог вермы гөгөрвоны. Јурвөвті шеб-расла, отар і мөдар бок вылам бер-гөдчывла — оз! Мыј бара мукөдыс-лөн-а?

Өндрөј Өндрөјевіч, быгтө став ку-төдыс бырөма, өтырышја пөзө ывлаө. Мукөд сіз-жө. Кодеурөыс, менам воөм мывө-нын, пөрја мөд четчываіс-ны — сојыштасны, шапкөдчыштасны, куритчасны да бөр водасны. Азымов-лөн каңук варышлөн кол кымын өінјасыс.

Оз уэны і мукөдыс, мјан пөлөсыс. Бостам көт Вімаөс, Кіронөс—трөнө-жітчөны. Полігтырјі жувізөны пос-нідік јамшкјас.

Четчи куланинсыс мијан Кирон, мыјкө шајподышчи да петис ортсө. Ме четчи-жө сижө пыртөз. Четчи да псовти чигарка. Узыејас бергөдчины мөдар боквыланыс, вылөжык кыскыш-тисны шебраснысө. Ывлаын рукөстис-ны вөвјас.

— Чудеса, зонмө, кызи локмөма... Сиг-ни пел тыртө. Час-нө гаровт-лам-жө водтөз.

Гаровтим... Трачкөдчөмөн огыралө чигарканомјасным.

— Көни-нө төрытсө сы дыра вет-линныд!— жуалө менсым Кирон.

— Газет лезим. Стенө өшөдан га-зет...

— Те-нө щөщ-жө?

— Сферт, щөщ!.. Ег-код-и ог-и шу.

— Мыј-нын-нө сетчө гижинныд?.. Чу-деса, абу-тај дыш теныд, сура тошка мужкылы, челафјасыскөд ноковынысө.

Мем зев ез лөсав тајө кывјасыс. Сы вөсна-ли мыј-ли — назадор понди сөрнитны сыкөд.

— Мыј лезим? Тијанөс. Тимакөд орөдчинныд 500 кубјөз тыртчыны, а кушөма ужаланныд?

— Мыј-нө? Ог-ужалө али мыј? Вот јешщө ти кушөмөе. Сы мында и чес-тыс вөлөма!

Сесса рөштво кежлө мөданныд?

— Објазательнө. Аски-жө вөвјасла моз. Рөштвоөзис лунмөдсө турун-пес вајыштам, рөштвосө празнујыштам дај локтам... А те-нө он косјы али мыј?

— Ме?.. Мыјөс ме летча. Летчыв-ныкө— рөштво бөрас-нын, а не рөштво кежас.

Ез лөсав и сылы менам кывјасыд. Терыба кыскалис чигаркасө да водиг мозыс шупышгис:

— Важысан-ө-нын тащөми лоин?

— Сетчөз теныд абу мог. Уз.

— Сижө-нын меда лок, кор асным-жө аснымөс дөскөдам. — Кодкө шы-өдчывлис мијан венчыштөм куза мө-дар нар вывсаыс. Төди, дөрт, код-и да нинөм вочасө ег шу.

Нөжжөникөн, медым не дөзмөдны узысјасөс, водөм мысги дыр-на ми Пилакөд напкөдчим. Сорнитим, мыј поводфаыс зев јона урөстчө да кыс-кавтөм пөрөдөм вөр зев уна вермас тырны лым улө. Воө рөштво да вер-масны јөзис өвитөг гортјасаныс лет-чывны.

Уна, уна тор-на сиз төлкујтим... А ывлаыс мыј вермө зердлө. Ыжыд тө-лысла пяркјалө баракным став сто-па тырнас.

— Абу, тајө бур вөзө?.. Мыј-нибуд да лоө?

— Мыј-кө тон лөас!..— Вомулас шуыштит ме бөроа Пила. — Ез ескө ков Киронидкөд венчынытө. Прамөј морт сижө. дөзмас. А сижө-кө дөзмас ставыс сы бөрса,

Кожгортса вөр участокын Визинга вөрпромхозын перјоны сибдөм пур.

Улланаса велөдчысјас тојлалөны мол.

Ежва ју вывти Вомын сикт вестын вөтлөны мол бож.

— Ладно. Аски бурасам да важыс бурёс лоам. Уа!

Сыр-на ог вермы онмовсны:

Кирон! Мыла бара сылы назардорсө крөвиги-а? Шуи сижос газетуитомён. Газетуитим ескөн, сөмын егё лок куза, а бур куза. Ошкыштим, кызи уна пыс медбур ужалыоос.

Мыкё тај лолан-жө мортвид.

Сыр-на ег онмовси. Сыр-на кыли узысасислыс кысурё лолаломсө, стен бердө лымжыслыс шаркөдчөмсө.

Помнитчө: коркө ташом-жө вөли төла да турөб; ташом-жө пемыд да зыка вөли ывлаыс.

Ми парвизаняс морт дасвит кымын сижө војө пырим асланым сиктө жежыд-ясос кыны. I пырим-жө секі!..

Пырим... Пыромнымос морт ез төдлы... Воласны поняс исаласны да увичытөг бөр мунасны мијан диныс, а ми пыр кыткө кымынөн, кыткө бауөн, кыссам.

Помнита ме кыси часовөј дорөзис...

да кыз-тај кутчиса горш голас... кватиги да асланым чаг... „Те-нө ми са мыј бөлбанмөз сулалан?“

да вөли сешом пөра.

Ми чукөртчим сы гөгөр. Сижө вие-тавліс унао сулалөны жежыдясис, кодяс ордынөс. Налөн быдса рота да пулеметяс, а ми дасвитөн. Пырим-өд! Савва ордыс петөм мысви ме вөли котөрта Трош ордө. Сені унаөнөс, а мијан кујимөн сөмын пырисны. Котөрта...—кокясөј быгтө муас оз инмавны, војыс быгтө абу вој, а луншөрдуна жугыд. Котөртаниыс абу толытөм кык јөр кост, а топыд јужа паякыд улч. Улич тырыс щем јоз да ура

Самтомовлөн бригада пурјасанины. Луннас вөчөны 32 км. морт выдө.

горзөмөн өтарвыв котөртөны. Ме щөщ горзигтыр на бөрсө. Дум выдө уеи асланым грезд, гөтырөј, челаөдөј... Најө жежыдяс улынөс, а тани котөрт-мејасыс мијан јөз, гашкө і мијанладорө і котөртөны-да.

Друг котөртиг костим ме кыпали мусыс да понди шалыны јөз јур вывтыс. Шалыва. Нинөм-нын ог адзи, Нинөм-нын ог кыв. Ог помнит, мыј вөли возө да кытчөз ме шалыви.

Виөддөлі—пемыд. Вөрзөдө кіөс—вөрзө. Кокясөј—вөрзөны-жө. Заводитли четчыны—лыјис кыткө, сотыштіс гырк пышкөсөс.

Сушпеті... Кывлі сөмын—тази-жө вөли шурјалө да омалө төлыс, тази-жө вөли пуркөдө лым.

Вөли сешом кад.

Кор мөдпөрјө сајкалі—пывсанын. Вој. Менам јортяс мыкө ношкоритчөны ме гөгөр. Шыасі. Шыасисны: тенө-пө нуам нортөн Чаллөг керкаө (вөралан керка). Нуисы. вежон мөд лоі бурдөдчыны, сетөні. Бурдим да өпө парвизанавны, жежыдяс выдө видчыс-том шөра налетяс вөчавны.

Вөли сешом кад. Вөлім сешөмөс ми—асным-жө. Оні быд нинөмабуыс прөстөс пыткырасны.

Вөрлезөм, шуасам мырдөна уж-пө. Ужалөны кияснысө сырк лезөмөн... Ескөн горөдны—Тревога! Прорыв! Став вөчөм керным-кыскытөм... Тырө! Лунсанорманым быд кер вөчыс јурө кайө сөмын кубометрөн жыңјөн. Прорыв: колө вит кубөн лун!

—Уа!!!

—Уа-өд... Вөлөмкө гораөз горзысөсө. Бердөдчи мөдар бок вылам да выдөжык лептышти шебрасөс.

Мөдарө-кө—ассајаным уна-жө ем. Со тази-жө вот горзам. Думајтам, а делө вылас ого вөчөј: „мыкө тон лоас, мыкө тон вөчасны.“

Мыла ескө збылыс тревогасө не вөчны, кыпөдны ставнысө? Од асним-жө адзам, мыј тазнад ужалөмөн вөрлезан плантө он тырт. Вөрад ужалө сөмын којмөд паяс, а мукөдыс гортынөс. Сес локтасы—татыс летчасны. Отщөщсө оз і чукөрмывны. Сесса і татчөс пөвсыс-на луннас којмөд паяс кыңзи вөрад оз петавлыны—быд кујим лум мысви лунјөны. Од вөли-жө производственнөј совещаниө. Көсјысөлім секи, ордысны чукөстлім да примітісны мијанлыс чукөстчөмнымөс.

Кодкө мыкө татөні ужалө? Кодкө вермө?

Весигтө Олександрывд ез ло возза кодыс—быд рыт нывзон пөвсын, либө гөрд пелөсын накөд-жө гажөдчөны.

Кыткө да кыткө абу зик ладно.

Талун уж выдө петөмвыв-нын кома-елім... Петавлісны код оурө ывлаө—лок, нинөм слөјгөм лок.

—Снөвка, важ Конө Петырнад-кө, којмөд лунсө дорвылалам.

—Ферт, ташөм поводданад он-нын јона ужав... Сесса пујастө пондас пелывыс чаштөдлыны, вермас притча суны.—Очсалигтыр нујөдчалөны му-жикяс.

Затрөк бөрад нөшта-на чөскыджыка уаө сөщөма уаө, выјөзтө чөскыда унмовсөмысла унмовыснысө он вермы: медга-нын ташөм лок лунјасад.

Узам... Заберитіс ставнымөс узан вөсөм да пыктавмөн узим-ын. Весиг контораөз некөд огө ветлө—туыс бердөма-нын.

Төрыт собрөныө вөлі. Бөрјылісны гижысөс, јуралысөс—нинөм ез пуеі.

Унмовсалим вөчасөн да выјөзтө гижысыс щөщ пызан сајын унмовсөма.

Жын јөзис гортынөс-нын. Выјөзтө Ондрејевичяс щөщ летчөмаөс. Уаг костыны војнас летчалөмас да морт егө төдлө. Көғ і төдласны код сурөыс—јурнысө оз кыпөдлыны. Ме тај сиз-жө вөлі-а.

Олөксандра овмөдчис контораө. Луннас баракыс-баракө ветлөдлө лычөн—сөмын ветлөдлөмыс вес. Некөд сижөс оз кывзы, уаөны.

Талун асывсаңыс сижө воіс мијанө.

—Мыј-нын вылторјыс?

—Уна. Пошта воліс. Свежөј газетяс вајі, журналяс. А со вот те-ныд „Ордым!“—мытчис гөрдөв коркаа журнал мијан бригадир „Жулы“ (сижө вөлі Жујөн нөмтөны—вывти лөна олө-да. Некөдкөд оз шыас, оз сорнит. Ужалан төварышысыс јуалам: мыкө-нө ужалігас сорнитө өз?—Оз-жө-пө. Оз-пө выжыда жуј керөвыс—пыр ношкө ужалө. А куритчигасөн кышдөдлө сінјассө вөр веркөс вывтыс да мыкө кывзысө пелјаснас). Кыв шутөг бостіс, мстыштіс... Бердөдчис мијаныс да сиз сижөс і колім.

—Енө вөрзөдө. Тајө оні некөдөс оз адзы ні нинөм оз кыв... Сирасі нига дорас,—серөктисны кодеурө.

Ми егө төдө, мыј сижө адзі сешөм-сө, мыј сизсө лыддө.

Војјаснас казавывлаам сылыс чөрыда думајтгыр гижөм,

Олөксандра бөрыс ми морт мөд келім гөрд пелөсө. Мукөдыс колісны.

Бара-на тус ні пыч. Некөд оз лок, оз чукөрмы. Контора дорын сулалөны вылөн воөм вөлајас. Көсјі пыравлыны... Јурөј бердөдчө... Личкө узыны... Көт-нын ытчөкө нујөдчывны да кујлыштыны.

Пырі зөла вежөсас, кытөні гөрд пелөсыслөн канселаріјасыс, нујөдчи нар вылас да ег і төдлы кызи сетчө унмовысөсөма,

Оныш. Не сөмын меным... Быдөн-лы оныш. Коджас коқыланыс-на вөліны—кодалоны-жө...

Менө чукөстис Олөксандра.

— Коли-од!- Ме муна-нин... Пырыс-пыр-жө корөмаөс. Летчыөяс емөс да накөд пөпугөс летча... Омөл тїжан тани. Быдөн рөштво кежлө пышжалөны... Вөрүд кыскывалитөм-на... Тыртө... Ыжыд прорыв... Зелөдчывлөж... Ас-нытө энө жанөдө. Прөшцај!

— Прөшцај!.. мөдыс вїдлы мї-жанөс.

Мунис... Сїнјасөс тїлыштис да бөр сущпетөысөма. Узі! Мыј сөсөа сїјө сусөынысө. Узі і ем. Узөсөма. кор воча сїн оз поз вөлөм лапыт-лыны.

Четчі. Рөмдө. Ег-нын некытчө нет-көдчыв — вескыда асланым баракө. Пырөмөн щөщ чатөр шыбытис менө... Сецөма чүмөдис сылөн пыщ-көсыс. Рекмөма, сөмын морт мөд ко-лөмаөс дај најө ныргорөн сїлгөны.

Көсјі горөдны, онывөыныс четчыш-төдны узөсөясөсө — горшөј гөрдзасө-ма... Көсјі... Унатор көсјі да нїнөм ег вермы... Узөсөма!

Петавлі ывлаас, кыщовтї вөв гїд-најас, сөмын өтї вөв колөма дај сїјө тракысө пышїны, гөрдлө.

Көнөс-нө мукөдыс? Мыј жылыс со-борујтөны мїжан комсомөлөчјас, мыј вїзөдө робочкомыс?

Недыр мысөтї кысаң-кө воисны мїжан брїгадаыс комсомөлөчјас да јешчөн-на кодеурөјас.

— Нө мыј сөсөа та бөрын, мыј јанлы колї? Алї-нө јөз бөрсөыс мїукї-букі щөщ вөтчыны? Алї узны, лызі өнөз узїм? Аалї ужаваы ас кест да летчыөясөыс вест щөщ? ВМыј?—Тази ме пондї шуплыны налы.

— Ладнө... Мыј лоөма—лоөма-нын. А көнөс-нө ескө ағныд өнөзсө вө-лїныд? Мї баракыс-баракө шурјалам ветлөдлам, собранчөјас нуөдам, а тї? А тї өнї шуасаныд, а секі ваө вөјлїныд, алї сывлїныд?.. Некод, некод мїжанлы отсасыс. Тани ескө вөліны да вомнысө ес востывны.

— Востыв көч—мунысөтө он-жө-нын кут, заводїтөмаөс да мунасны-жө-нын.— Пrawdајтчөны сїннысө тїлг тыр мїжан јөз.

Јанзім лої. Узїм. Асным-өд јешщө брїгадїрјасөн лыддысам, медбура ужа-лысјасөн. Бөр нї воз ег пїсөтө шы-асны, вїндөдїс. А сїјө јешщө-на тотө.

— Ковмас тајө дївөсө лучкі гїжны да гїжөдсө мөдөдны...

— Кытчө мөдөдөдн? Асным узїм-да!

— Мөдөдөдн! Узїм-кө — узөмсыд дөрт оз ошкыны. Сөсөа сетөыс он-нын сусөыс, узтөг ташөм дївөыд ес вермы лоны. Мїтө көч узїм, а кодјас-кө небоө абу узөмаөс. Ладнө!

„Ладнө“... Лөнөдїс ставнмөс тајө бөрја кывјыс, быттө ставыс ладнө лої, быттө воцө петантуј ес ло.

Лөсөдїм пес. Ломтысїм бура да пондїм рытїны. Оз сојы нї оз јусы, оз узөы нї оз овсы.

Көд сурөыс вөдалїм, а кодеурөыс пукалан колїны дај.

Керканым нар вывөаныс да жој кузалаыс музјалөма волпасөјасыс пыр-көдөм ізас. Некод оз чышкышт, дај некодлөн кі оз лыб яелкөдчыштны.

Кујлам. Мекөд ортчөн кујлө Пїла Иван. Сылөн төварышыс пукалө пызан-дорын аскод јортјасыскөд.

— Кызїнө ташөм другсө јөзөыс летчїсны? Мед но шуам вочасөн, а тајө-өд ставыс?—Јуасөны кылө ас-сыныс-жө.

— Кодлыкө-пө пїемө воөма. Код-јас гортынөс—ставсө летчөдөны карө, а өкї летчөдтөчыс арестын вїзөны. Сөсөа којмөд пажөзсө кулакалөны—кодөс кулакаласны—став нөнсө пет-көдасны, өтї мөскөн начкөны. Кодї-пө колхозө оз пыр—кулакалөны-жө. Сөсөа став кулакјассө-пө кытчөкө мөдөдөны. Сїјөн і летчїсны—скөд вөчлыны... Збыл-кө быттө сїзі—ме летчыла-жө-а.

— Те верїтан дај? Ок те! да кы-зї-нө тајөс некод ег төдлө, а најө кызі ставыс төдөмаөс?

— А со кызі. Тї чукөрөн ветлїн-ныд баракыс-баракө, а најө тїжан бө-рөа. Мыјөн тї мунїныд контораад—өвїтөг летчїсны дај.

— Кодјас мїан бөрсөа?

.....

Шобрөдлө мї мыј мї—пукалыөја-сыс кажїтчөны воженнөј сөветын пу-калыөјас кодөн—шынемаөс, револ-вераөс... Сорнїтөны кодарсаң буржык наступајтны... Кодарсаң орөдны јөжүдјаслыс фронтсө... Көсја, көсја щөщ кыпөдчывны на дїнө да ог вер-мы—ранїтчысөсөма. Гырк пыщкөсөс сотө. Көсја вїставны, кызаң да ку-щөм кадө позө наступајтнысө, төда местајассө дај јөжүдјасыслю сула-ланїсө—ог вермы, вомөј топаөма да нїнөм вылө оз вөссы... Фелївө, тавы фелївөыс оз-нын вермы төрны.

Вїзөдды... Бара-на вајинас. Бара-на сїјө ізас јөгыс, пыр-на асланым баракымы, барак нар вылын асным да пызандорын асланым јөз.

Четча... Ог вермы четчыны. Во-мөј пакмөма... Гырк пыщкөсөс сотө.

— Јубыштны!

Шапај мунїсны. Кыв шутөг јуктө-дїсны да водтөдїсны бура шебрөдө-мөн.

Кујїм лун прамөја четчыны ег вермыв. Којмөд луннас четчі... Морт

Позтыкерөсса брїгада вөр пур-јаланїнын.

моз көмасї пастасї да ветлї гөрд пелөсө.

Пыравлї контораө. Прїөмщїкјаслөн узөмысла-мї узтөмысла-мї сїнјасныс пыктаөмаөс. јурөјасныс кыз сурө пушкырчөма. Кодыс сојө, кодыс дөмсө, кодыс квїтантөсїјас гїжө. Код-дыс ведомөстјас щїдөтајтө, кодыс гащ водөма да черјалө. Мыј сетчө шуан. Ставыс могаөс, уж помынөс. Пука-лыштї, шонтысөыштї дај петї. Петї гөрд пелөсө.

Сенї мїжан култрабөгынтса пыктав-мөныс-нын узөма. Вузасан вежөсын стојка сајын прїкашщїкыс ко-лїпкај моз оылө.

Сїн вылө угї стөнө өшөдан гащет. Ошалө. Вөлїсөтї матычї бердөчыс да тыр сїмөн вїзөддї сы вылө. Гїжөма тај ескө да олө. Гїжөма чукөстчөм—некодлы тај абу їнмөма сїјө чукөст-чөмыс. Гїжөма Фїмалыс да Кїронлыс вїтео кубөметрөз тыртчыны көсјы-сөмсө—кыкнаныс летчөмаөс. Гїжөма ордјысан договорјас жылыс, гїжөма прөїзводственнөј совещанчө жылыс... Вөрлезан план содтөдөн тыртөм жылыс. Ставыс гїжөма, ставыс ем. Сө-мын өвїгор абу—өнїја жылыс, өнїја прорыв лоөм жылыс. Абу мїжан узөм жылыс.

Гїжі сїјөс да содтөмөн лөпїтї гащет помас.

Сыр ме сенї сулаал. Гащет быттө кодлөнкө југыда лөсышттөм лөсас, колөмыд өтнадөн да ошалан!

Кылө воисны вөлајас.

(Помсө лыдды мөд нумөрыө).

Гонгөдчөм нөрыслаы
Өтмөдар орднөсас
Пармасаң бузыктан
Жу—чаллөглөн мукылыс
Вөчөма өзын.

Јенежса лөзын
Біја сар туплаоө.
Шоныд да зірыд—
Пузөдчө вірыд;
Выл пестовтас—пестөма
Тувсовја шонді...

Badop јур-јылын гөрыслаы
Біја сөлөма морөсас
Лун-боксаң ызөптыс
Көн вөлі білөн кыв нукулалө
Му-борјыс ызөн...

— Ыб-вылын пөжар.
Өзјөма муыс.—
Кысаңкө горувсаң
Кодікө шуис...

— Med согчө!
Тажө важыслөн шојыс!—
Шыөдчыс ыбывсаң
Ебөса шытөлөн
Мырыслөн піыс...

Јөрнөстас—шөрсан
Вөрвіч—жу—дорөа
Шлыпвічө ыбјөрлөн пласт!
Мөжгыны ас дорас—
Корө.
Өтлаө јітлыны
Посні дөмас...

Тувсов зараваөн
Мөдыс
Ыб ыләө візувтны јөз
Сіктсаң.

Нөрыс, нукоөс—пөлөн
Локтысјассыс лоі звөз...
Матысмө ужалыс котыр

Өтувтөм му-вылә,
Сувтөны копыр.
Сетөны чест—

Быдөн уж көсјө вөчны ас-вест...
Ставныслөн кіјаныс кокан

Му-борјөс сојны,
Ежа-вуж брызчыны—којны!
Локтісны колхозлөн јылөмыс

Рајјасөн сувтісны,
Му-кост пас ыләө вувтісны
Код вөлі кымөсас кутө

Пөлјас-дыр
Ужалан самсө...

дөмасөбө ыбывлөдн

Чужөмыс вежө
Өтпөртас мусінмөн
Ыб ылыс ежө...
Гөрөмвыв зіргөдчө

Göd дөмасөн.
Кулаклы

Сушөдө сөлөмас јем,
Матыөтө сылыс немпом.
Сікт ыләө петөма кулак

Вөччөма... Баскө...
Чегөм лы јітлөдлан кывјаснас
Шөркода олыслаы—гөллы
(Код абу-на колхозын)
Индалө
Көрт морөса
Ыб јөр шөр таскө.

— Med ескө раскө!
Кайісны. Нөмужтөм јылөмыд
да сени кыптис тајјаслөн
Олөм-вылөмныс!?
Тани-өд абу-і дивө
Имөдан чал-јылөн
Ежаыд чуктөмөн чілө.
Ез кывзыны кулаклыс

Сөрөм да мојд.
Колхозлөн му вөчөм
Бор кокөм
Гөл јөзлыс сөлөмсө
Нөві ез дојд.
Сөмын
Вунөдлытөмвыв течыс
Јур серөгас
Отувја ужыслаыс
Бурунсө, колөмсө.

Кокасыс бригада

Ударнөј өдөн
Помаліс ужсө,
Нөщыштис асладор
Кулаклыс
Көзыра ружсө....

Козувкот котырөн
Лузгісны ыбвылыс

Бор ковалыс јөз.
Гөгөрыс колі
Пушвізан-лөз....

Мөдлуи гөрігөн
Оз ков рутлыны
Торпыріг-дөмас
Секі локтан-да
Німкод рад пырыс
Сөмын ливкјөдлы
Өтторја шлыпвізан пласт!
Тазікөн ыбывылыс
Раҕісны

Бор вөнөн гартлөдлөм морөссө!
— Kod лыстас вөрчөдны!

Уж-вежаторлыс
Кіпыдөс пастаөн јітлөм
Сінмөн сузтөм

Сөд гыөн муткыртана моресө?!—
— Нөкоді оз!

Тан кутас
Шонді воз гыбавны
Вына КОЛХОЗ!—

Бајарса Иван.

Кіјас лудө, өзјө сөлөм,
Морөс јөрын пузө вір,
Кыла, пышкөс зочнас вөрө,
Гөтов пызіртны став мір.

Вылтор ојдан ва моз кајө,
Вевтө важөс, лазө шщем.
Кодлөн төлкыд сузө, тајө
Вічөд, сін-кө плешкад ем.
Kodi олөм течө-ітө,
Вына ужлыс төдө дон,
Ставыс мікөд. Kodi мікөд?
Мікөд ставыс, мірыс зоч.
Мулөн ыләө сајсө помыс

Абу даво, абу со,
Сөмын тужсө ежјө немпас.
Нөкор куңемнас ез во.
Кымын војтыр светын өнөз
Шудсө ез лечав, ез вуж,
Kodi міыс шуда, көні?
Мыла шуд дорны ез куж?
Мыла наң моз Сөвет муын
Ловчө олөм, воссө лад!
Лазан важтор вөјөм гуыс
Ассыс јөрышсө оз кат.
Көні керыс-вөчыс-ачыс
Бостө ассыс вөчөм став,
Нөкод јөз ҕептө оз каҕыс.
Сіјөн ылоданног прав.

Ставыс важыс гуга, гаща,
Важтор ылылы чалчунпом,
Овны сіјөн кокныд, гажа,
Сіјөн німкофлуи оз ков.

Медым гажла јур оз колмы,
Med он гажыг весө пөр,
Уна враг-на уна помөд
Гөтов петітны на бөр.

Вөрөг ылын, вөрөг матын
Карчкө пелөс сајсаң піи.
Ем і јөз муын і татөн
Вітчыс, гөгөр вөдіт сін.

Аслыд, важтор, кодјын гутө,
Воіс пөра, но і пыр!
Мыј-нө колі, мыј-нө кутө?
Мыјкө думажан тај дыр?

Алі важыд жалөн колі?
Алі горшлуи томлуи важ
Чујдө, томмөдө ас сөлөм,
Перјө кусөм вірыс гаж?
Ештис овны, термас овны
Вот і ставыс—вод да кув!
Уна сінва, жал оз ковмы:
Кыз-пу зор да піпутув.

А те ыла быдтас, ыла олөм,
Тідмөм чемад, төт пом пі,
Сөвмы, зорзав... Сесеа бурөс
Сіны ог куж, і ог сі.

Адза тенө міртуј вывті
Мунаи, вескыд туж он сор
Төдан лажкөс, гыбыд кыті.
Шуд да гажлуи помнідор...
Мыјттөм му пуксөмсаң өнөз
Олөм војтырсө ез көз...
Та сөрті-кө, өні мортлы—весіг
кувнысө оз поз.

Пав. дорөнін.

Кызи Педот да колхозо пырис

Вист Иван Васлөн

1

Бура оло каша сиктын Педот да. Сиз-и шуоны мужикяс: „Педотыд ми-жан сиктын Јорш Петра бөрын мөд морт“.

Вескыда-кө шуны—сиз-өд-и ем. Педот сузсана мужик. Керкасө во-за-во-на зымөбтис мунтө кушмөс. Вөлыс мбө, абу Пилдөлнкод кујим кока да кос, а мачкод гөгрөс да лөсталө гөныс. Кујим кукана-мөска вицө дај, гид тырыс ыж дај.

— Гус зев Педот да, — шуоны сиктса мужикяс. — Кужома овмөссө сувтөдны, и оло, со, лөсыда.

Шуны-кө, Педот сецөм-жө мужик, кушөми Пила, мбө Микеј. Најөјас-моз-жө ужалис-керис немыс—шојтчөг ез төдлы. Јөзөс Јорш Петра-моз нөтчыд ез ужөдлы-ни. Сөмын-нө Педотлөн сојыс лыдыс еща, абу Микејлөн-моз керка тырыс, — кык-и ем сөмын, Ле-гонт да Тима. Сесса-өд Пила-моз ускөтөјасыд ез вөвлы-ни. дај чела-дыс абу-нын дас-нан сојыс-јас: Ле-гонтлы даскөкжамыс тыри, — лубөј. уж выло бавысылы пара выло мунө. дај Тима - нил ассыс кынөмсө вердө. — Окмыс арөса дегинаыд быд уж выло кес-јылөс: јуртө кыскавныд-и, пинөвтныд-и, сесса-өд керка гөгрөсө колө кышөвтны дај.

Бур овмөссө көв Педот аслас гөрбнас лөсөдис, јөзөс ужөдтөг, а гөл јөзтө сижө прамөј јөз тую өз-жө пук-ты. Пилакод-демјасөс „кисөм гачја-сөн“ да „лодырјасөн“ нимтө. дышөд-чанныд-пө ти ужавнытө, сижө-пө и гөлөсө век.

Пижаныслы Педотыд повөдсө оз сет-ни. Чув мыјкө кажалас—пузас:

— Кымыныс тижанылы шуөма, Ле-гонт, шыбыт кунсомөлтө. — Пафөж.

Сесса небыджыка:

— Мунтө, Јорш Петралөн кушөма олөны, Ванөјас кушөм бурлакјас да клубад оз-кө мунны-а. Празникјас дырји вичковинөсө век. Со кодјаслыс колө велөдчыны овнысө.

Јорш Петра кужө пуктавны леч-јастө, кужө-и кысыныс сижөн.

Сиз-жө-и Педотөс төдлытөг кыјыш-төма. Шамыртөма аслас кабырјас-нас.

Уна-ө-и пемыд мортыды колө, — мелиа-кө сорнитөны да морт тую лы-дөны—сен-и ставыс.

А Петра сы выло мудар!

Сесса-өд Педотыд Никөноф дед-јас-моз Петравыды ез ужавлы да оз-и төд кулацкөј чужөмсө сылыс. Сижөн медса зевсө-и вермөма везыштны Петравыд.

Сижө туж вицөд Педотыд сесса-и мунө со.

А неважөн, кор отувтисны Каша сиктын арвел, Легонт јуалөм выло вескыда орөдис.

— Зырым бед... Том-на баттө ве-лөдны... Час, ужышт ме мындасө, гашкө секі ацан, кытчө тојыштчан. Наперво менам ловја дырји ассым ем-бур кытчө-сурө разөдөм јылыс мед весиг-и соры ез вөв-а.

— Быдөн пырөны, өтнаным-нын колны кутим.

— Лант, миса. Пафөж! Тижанөс сетчө оз јуавны. Арфел! Арфелтөгыс

лөсыда овсө. Мунтө кушөма Јорш Петралөн олөны...

— Мыј-нө те кулакыслыс коклабөрсө нулан? Сиз-нын быдөн шуоны, Педо-тыд-пө подкулачник.

Бара сетчө пузис Педот:

— Кулак! Петкөдла ме теныд кулак! — Зымөбтис пызанө: тајкө и пы-зан пөвјыс потө. — Пафөж!

2

Рөмыд-на вөлі, дөдфөвалөны-на сөмын Каша сиктса мужикяс вөрө-кајны. А Педотлөн важөн-нын гөтов. Гургис краж-тыра дөдфөн өшін-улас. Ректысис да пырис гортас.

— Шојтчөдам огө вөвтө бав? — јуалис Легонт.

— Мөдысө огө талу мунөј, зон вежөн-нын Воронлы шојтчөг ез шедлы. Мед шојтчө.

Сојыштисны да аја-пия петисны пилитчыны. дөд пестө куритчылөм кост-и ештөдисны—уна ез-и тырмы версөтө јөзыды.

Медбөрја чуркасө орөдигөн локтис на-динө Јорш Петра да кясөмөн здорөвјатчис.

— Чолөм тижанылы, бог-помеч, пилит-чанныд.

— Ачыд олан-вылан Петр Лукич, — воча визис Педот. Сесса чуркасө орөдөм мыст шуис Легонтыслы:

— Те, Легонт, поткөдлы, ми час керкаас пыралам.

„I мыј сөмын думажтан бав, код тенө сы-динө кыскө... да, везыштөма-нын, кабыртөма...“ — мөвпалис Ле-гонт.

Пырисны керкаас, Педот ускөдчис самөвар пуктыны.

— Нинөмөн-өд-и гөсвитөдныс Петр Лукич. Но да мыј ем, ен дивит дај.

— Кушөм сен. Ег-өд гөсвитны лок. Сиз-тај прогулка выло мөз петі да зөскалі-а. — Вочаалө Петра.

Сивјаснас кышөвтис керка пышкөс, сувтліс сөвкөла жужыд шкап выло, мыјкө мөвпыштис да бара панис.

— Зил и миса Педот те морт. Ку-жан вескөдлыны овмөснад.

— Мыјкө тај, со, олам-на-а—кывјө воөдчө Педот. — Абу-жө-нын важ-код-выној.

— Сижө төдөмыс. Сөмын миса те он јөз вылыны слөнајтчы. Ас гөрбнад быд уж вөчан. А со, бөстам жө Ми-кејтө, дышөдөма ужавнысө да ку-шөмкө ковков думыштөма, мед-пө ужалөны бур јөз, менө-пө вердасны, көнкө, чайтө.

— Н-да. дөрт-нин... Ме вот сижө жө мөвпала, мөдарө мунө Микеј. Арфелтөмөн да машинајасөн көсјө уж вөчны. Оз ескы аслас вын вы-лас.

— Оз миса Һемтор сылән артмы— Педот. Бөр ставыс кесеас. Том јоз былә лачаон көсјө сувтөдны ужсө Микејид. А том јозыд мыј? Мам-баб кө вердөны—ужалөны, а оз-кө...

Пуҗис самөвар. Пуксисны пызан сажө. Педот уж вывсаһид да терыба јуө, ырскөмөн. Петра чуман-код вомас ківтышталө золаникаон, јуыш тас да тапјөдлө кыз лөбјаснас—виҗө гөса кывсө сотөмыс. Кор-сурө дугдылө јуөмыс, мыјкө виҗталас да бара заводитчө јуны.

— Н-да. Мукөд дырјис-и ме мөв-павлывла, мыј олом бара миса олам а —кодлы чукөрта. Пјјанөс вѳда том јоз гөгөр гөгралөмыс, а код төдас, колөкө сѳзінас і буржык налы—пук-тис Педот.

— Одвакө, Педот. Консомолјасыд вескыд туж былө оз-һин чүјдөдны. Бурөс те вөчан, мыј крепыда кутан пјјантө, сѳзі-і колө. Сөмын Педот меным мөднөг кажитчө,—небыда на те најөс кутан. Ме кыкө кывлѳ, быҗтө-ко-пө Лөгонтыд тенад комсомолө пы-рөма...

— Мыј... Лөгонт кунсомолө... да ме сѳјөс... да ме...—пуҗис Педот.

— Ладнө, Педот, ен скөрмы, ме сѳзі виҗталѳ, мед возө кежлө чорыдҗы-ко поводсө зелөдан.

— А-аа—вашмуһны бөр вом дор-јасыс Педотлөн.—А ме-өд чајтѳ збыл миса сѳзі.

Кисөмөн прөшщажтис Педоткөд Петра да мөдис гортлаһыс.

3

Микеј-дад көв гөл да честнөј му-жик. Горһинас оз чукаөдлы-һи, вес-кыда пыр вундө.

Микеј-и војнајас вылад ветлываис: Јапонјакөд тышкаслѳс 1905-өд воһин, Јерманөчјаскөд пуркөдчылис-и. А кор кылис болшевикјаслыс: „ужалысјас, крестана, салдатјас, бергөдөј штык-һытө капиталистјаслы—помещикјаслы паныд!“—Микеј медвојдөр ускөдчѳс.

Гөгөрвоө сѳјө олөмсө.

Өһи өктјасын пондѳсны организүј тавны колхозјас. Микеј ез бөрө колт чы-и тајө ужыс. Сѳзі-жө медвозза рад-јасын муһис.

Сөкыд көв вөлі Јөрш Петра код-демјаскөд тышкасны,—өкт пастала-нас-өд сѳјө вөлі нуөдө колхозлы па-һыда агитацја,—сөмын друһнөја бөст-өисны гөл јөзыд. Сѳјөс, Микејөс, пук-тисны јуралы пыддѳ.

Уһаон щөщ колхозө пырисны-и щөркөддема олыс крестана. Сөмын Педот пыртөм былө Микеј јона скөрмис:

— Подкулачһык те Педот, Јөрш Петра пөлан улын сһан.

— Сватөс да подкулачһикөн, лад-һө тај, аттө бур кывјид былө, Ми-

кеј... Ме тајөс ог-на вундө, падеж.— Бөрја кывјассө пин-пырыс пызыртѳс Педот.

— Ачыд ескө јешщө-на мед, да-өд челадтө щөщ һинөмө воштан.

— Ти-һин красујтчөј артеллад, чѳг гачтөм өтувтчөј дај олөј,—мијанлы сѳтөг-на лөсыд өһи.

Төдө Микеј,—чорыда шамыртөма Педотөс Петра, вужјасөма-һин сѳјө заразасы Педот бердө. Сөмын Микеј ез ус өлөмнас,—чорыда шуис һе-щыштны Петра кпөдулыс Педотөс.

4

Матысмиҗ тулыс.

Јара-һим лөмтысө шондѳ, керка вывјасыс војө лымсө, војтәлө ва:

— Ғуп, ғөп, ғуп, ғөп, ғөп...

Сөдөдө тујыв.

Колхозын важөн-һин лөбөдчөһи гө-ран-көзан кампаннө кежлө.

Сузөдисны көзан да сортирујтчан машинајас. Лун-лун жургөһи, весалө-һи көјдыс.

Зөһталөһи телегајас, плугјас, ө-јөс-заводјас да мукөд коланторјас.

Колхозө пыр уһжык і уһжык јөз пырөһи,—чөһөһи өтка олыс көзә-ствөјас.

Ез өблөм вылас во тајө, Јөрш Пет-ралы. Аслас өчөт дөҗина өбрөһыс ко-рис гортас Педотөс.

Гөз мөд рөч вина-тыра стөкан пөрө-дөм бөрын Петра варовмиҗ:

— Те төдан, Педот,—чорыда лө-сөдчө колхозыд ужавһы... Машина-јасөн-на-өд дај, сѳјөн-өд сетчө-и јөзыд пырөһи-а. Васка-Опонјас мунтө ку-щөм јөз вөліһи дај најө-өд щөщ пы-рөмаө.

Пом воө мијанлы Педот,— бөрја војас-һин олам.

Педот ескө һөтчыд Петралы па-һыд ез шуаслы, а талуһ гажмөм јур-һад ез крепитчы:

— Мыјла-һө Петра мијанлы? Алѳ те-һөгөн ме щөщ кулак лөи? Падеж.. Ме-өд аслам гөрбөн овмөсөс лөбөдѳ, ег те мөз јөзөс уҗөдөмөн. Падеж.

— да те ен гөрачитчы Педот, һе-ладнө-кө мыјкө шуис—прөсөит. Луч-ки вай пондам сорһитһы.

Сөсөа һеуһа лаһтыштөм бөрви:

— А төдан Педот сетһыс кодѳ мыжа?

— Мыј ылыс тајө те Петра?

— да колхоз јывсыд-на век.

— Но.

— Он төд?

— Ог.

— Микејид Педот, тенад сватыд миса ставсыс мыжа.

— Микеј! мыјла?

— Кыҗ-һө мыјла? Сѳјө-өд өтувтѳс, сѳјө-и вескөдлө артелһнас. А сѳјө-кө ез вөв...

— Ескө...

— Пазалис артелһыс.

— Сѳзі-кө теногөһи...

— Идравһы сѳјөс колө...

— Аа, вот вөләма мыј! Падеж.

— Бөрја кывјассө шуитөн Педот сувтѳс. Вөмөсѳи сылы јурас воис ве-жөрыс.

— Сѳзі-кө тө Микејөс... идравһы думһштин?

— Мыјла ме Педот. Ме ачым ог.

— Код-һө сөсөа тед сы былө ме-дасас?

— Бөстөһы Педот те. Уҗыс мыһ-тытөһыс ен пов. Төһыд былө менам тырмас-на...

— Пөрјаселан Петра. Ен сөщөм мөрт былө вескав. Абу ме способнөј лөвја вылыс мөртөс идравһы, — ас былө грек вештыһы. Ме-өд көт-и сөредһак, а меным-өд тујыс і колхозад-на вөсөа. Падеж.

— да сулав Педот, сулав, кытчө-һө те?

Вөчакыв пыддѳ шамөбтѳс өҗөһыс.

5

Көјмөдыс-һин чукөстчѳсны петукјас Војшөркад.

Петукјас чуксөм шыө өһнәссө востѳс Микеј. Бергөдчѳс мөдарбок вылас, сөсөа һеуһа кујлыштөм бөрви ччччѳс вөһпас вывоһыс да петѳс сара-јас.

Сөмын... мыј-һө тајө? Сѳзі-и ем— кодкө кошкөдчө лебулас.

Виҗөдлѳс сарај өҗөс костөдыс да чүјмиҗ,—кодикө вужрасө көзан маши-на-дорас.

— Сулав колө-кө, лыја-өд...—дру-һыс гөрөдөис Микејлөн, сөсөа өҗөссө востѳс да четчыштѳс кинас макајтчѳг-тырји звөзулас.

Вужрасөһыс каҗалис Микејыс тыр-төм кинас, ружјөтөг лөктөмсө да зөв збылыс заводитчѳс пышјыһы. Со, по-щөс дорас-һин, со, пощөссө һин чет-чыштө. Сөмын... Щаһитѳс сѳјөс шө-шаөдыс Микеј.

— О-ој...—Ојөстѳс пышјыө.

Вөмөсѳи төдис Микеј, кущөм „гөст“ лөктөма воһнас сы өрдө. Сѳјө гөотыс вөлі Јөрш Петра.

— Сволоч!.. чорыда јортчыштѳс Микеј да гөрөдѳс гортсајасыслы:

— Кылад? Еј, челад! Петалөј миса татчө! Пырыспыр-жө јөзөс чу-көртөј! Вредѳтелөс кутѳ!

...Јөрш Петралөн Педоткөд тор-јөдчөм бөрын лачаһы зѳкөз воһи сы былө. Пыр полѳс, мед-жө-лө бара һе-кодлы оз виҗав кодјурһас сөрһитөм-сө менсым. Сөмын быд мөртөс венө аслас идеологјаһыс, сѳзі-жө-и Јөрш Петраөс. Лѳбө аҗө Петра, мыј оһан кадыс сылөн колөма-һин, і корөө, пѳскөдчө, һөшта-на мыјкө мында сод-тыһы асыс оһан кадсө. Рытөһыс сѳјө лөбөдчѳс тајө уҗ вылас, а өһи,

со, вöли ужало-нын, уна пöлөс луч-
ясөн перјалис машинаы гайкајасо,
сöмын öтi проклатöј гайка выдajтiс
Петраос, сiмöма вöли морыд да куји-
мыс кымын голснiтiс клучнас, а сe-
са друг...

— Сулав колö-кö, лыжа-öд!—кылис
сы-дорöз сарај öзöс дорсаыс. А
нöшта кык минут мысi чорыда-нын
вöли сiјöс кутö шöжаöдыс Микејлөн
гаддöс кабырыс...

— Микеј Ива-ныч, ммы-ыс-нö?
Ми-микеј Ива-аныч лез... Со-jej-бог
нöт-чы-ыд ог ву-унöд,—кирган гөлö-
сөн шуалис Петра.

— Нинöм лавзыны. Тöдiн-öд вö-
чигас. Сволоч!— чорыда jортчыштiс
Микеј.

Здук мысi Микејлөн öшиң-улыс
тырi jöзөн. Пiыс чуксаом вылö жежыд
дöрöм-гач кежыныс мужикјас-i баба-
јас котöртiсны најö дiнö. Код-сурö
ва тыра ведрајасөн котöртöны.

- Кытi сотчö?
- Кöнi пöжарыс?
- Микејлөн, микејлөн, öзjöма!
- Татчö, татчö васö:

Бура дыр jургiс jөлöганыс Каща
өкт помса вöрын. Сöмын кажалiсны
машина жугöдöмтö да вöлис гөгөр-
воисны кушöм „пöжар“ вöлöма. Кол-
хозникјас вескыда укöдчiсны Петра
вылö.

— Сöкыд-виöм, мыј вöчыштöмал!
— Омöл мортыдöн-i кипотурыс
омöл.

— Боот да жугöд-жö ужалан доб-
ра. Мор!

— Ме сiјöс проклатöјöс велöда,
кызи машинајас жугöдлыны,—шуис Пи-
лö.—Боотj да нуамö Jöршсö Сöве-
тö. Назар, боот вај!

— Сöветыд мыј,— карö колö лет-
чöдны... Мед тöдас злöдeј!

— Вокјас! мыгыс-нö? Абу ме ммы-
жа...— правдajтчö Петра.

— Лант, кырыш, ен кыскав
горштö. Вокјас-пö-öд,—серöктiс Ми-
кеј.

— Нырвомас кулыштны колö та-
щöм вокыды горöдiс кушöмкö ныв-
баба.

— Мед-нын сылы-i сытöг сурö.
Оз, ме чайта, jурöдыс мааштны
тащöм ужыды,— öлöдiс Никöнор
дeд.

Педот сен-жö сулалiс, өинсö весiг
оз лыст чöвтлыны некод вылö. „Ме,
ме мыжа“—мөвпалö асылыс. Быдөн
сöлөм вылас ез ло лöбөд. Жалöс
лоины сöлөм гөрдзастöзыс аслас гөл
суседјасыс. Неважөн-на өиннас оз
вöли вермы вiчöдны најöс, а öнi сы-
ыс-на мустöм лоi Педотлы Петра.
Сiјö Каща сiктса мужикјасыс вiруыс
чeран, кодi гөл мужикјас-кода ужа-
лөм-пыддi, ыжјас моз ыжыд рушку-
тö вiзны корөө гож саяјас.

А мукöдјас гөлјас, Немсö ужав-
лисны да ставыс вöли муно сiјö чeра-
ныслы рушкусö быдтöм вылö.

Ва бергачөн гөгралöны Педотлiн
jуртырыс мөвпјас. Jурсö копыртiс.

Локгiс сы дiнö Легонт, чорыда
шуис:

— Адзылин бат! Адзылин, мiса,
мыј вöчöны мiјан классöвöј врагја-
сыд. Кывнас ез вермыны чегны да
кыслы пондiсны сетны вöмал!

Педот немтор ез шу пiыслы, сö-
мын мөвпыштiс— „вернö, Легонт,
вернö“.

6

Зiла бостiсны ужавны колхозыг.
Jöрш Петра машина жугöдöм вылö
вочакыв пыддi, колхозникјас нöшта-
на содiсны асланыс ужыслыс öдсö,
Jöрш Петралы вочакыв-пыддi, содi-
сны колхозö гөл дај шöркөддeма
олье кресванајас пöвсыс выл шлен-
јас.

— Пырам-i мi, немтор сeсса вiд-
чысны,—Jöрш Петраос кутан луно
батыслы шуис Легонт.—Туж мiјанлы
сöмын öтi, сiјö турыс—колхоз! Сö-
мын öтувjөн, машинајасөн, мi воам бур
олöмас.

— Вернö Легонт, машинајасөн
дeрт, абу омöл. Абу сiјö гөрбушнад
ышкöмыд, мiбö пу гөрнад парјасö-
мыд,—кык ödjö ужыд содö, сiјөн-i
машина...

— А мыј-нö сeсса ескөн сeщöмыс,
омöлжыка мiјан дорыс ужалöны кол-
хозас, оз тырмы самныс амi мыј
сени?

Мөвпыштiс Педот ассыс важса
олöмсö. Со, бытö, сiјö дас арöса
дeтина-на, сöмын бур отсöг-нин ыжыд
семјаа бат-мамыслы.

Даскык арöсөн-нин зiк öтнасөн ту-
рунјас-пeсјас вајалис, ышкiс-вундiс,
сeсан-жö гөрны заводiтчiс, весiг ба-
тыскöд кер вöчны кайывлiс-i.

Уна-i Педотлы сурлi кынмавны,
уна-i сiнва кiсeылис немчöжнас сы-
лөн. Каяс вöли вöрад (iчöt дырjыс-
на дeрт) пөрöдас путö, а дод вылад
шыбытныд оз вермы, öбиднö лöө Пе-
дотлы, со, сiјö, Педот, зöланык вын-
нас, öтнасөн мырö сортöвöјјас бер-
дын, а другјасыс сылөн школаын
велöдчöны -i тiмс кылö бөрдзас. Ез-
öмöј ескö Педот велöдчы, да абу-тај
гөл jöзлөн вöлöма сeкi вöлаыс.

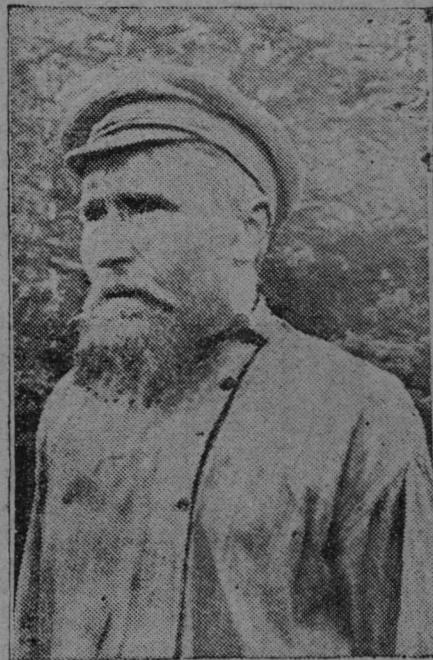
Кыжкык арöсöз тази Педот ужалис
батыскöд кыжкujимöд вылас гөтрасiс.
А гөтрасөм бөрас сыыс-на чорыда
лоi заводiтны ужавны. Öд семјатö
щыпjөн он вiз.

Сeсса гымыштiс револуцiја. Му-
вiзјас быд jедок-лыд вылö jуклисны
öтмындаөн, чiнтiсны гөлa олыејас-
лыс вот да Педот вöлигiс кокнiд-

УДАРНІКJАС КОЛХОЗ УЖ ВЫЛЫН

Керчомјаса (Кулөмдiн ра-
јон) „Выл олөм“ коммунаын
jуралыс А. I. Напалков jорт.

„Коммуна jугөр“ колхозын, Сык
тивкарын, öтувја карта вöчан
iнын старшöј плотник, Малтсев
jорт.

жыка лолыштис. Пондiс кыпöдны асыс овмöссö.

Сек кжалö-и Легонтыс-нын щöщ пондiс отсасын. Стрöйтiсны выл керка, лöсöдiсны вöв, мöсяс. Сесеа, со, Jöрш Петракöд пондiс волатын да еа-и тöдлы Педот, кызи сiжö зугjö шедис. Весег асыс гөл суседжасö пондiс вунöдны, ез понды морт тужö најöс лыффыны...

Журьыс сувтiс Педотлөн таjö мөвп-жассыс, сөлөм-вылас быдон ез ло лö-сыд. Гөгөрвоис Педот, мыj сөмын öви туж сы возын—гөл-jöзкөд öтувт-чөмөн овны, аскофжасыскöд, ужалыс-жаскöд, а не Jöрш Петра коджаскöд, дас-наы сойежаскöд.

Чорыда сөлөмсаыс шуис Легон-тыслы.

— Гиж Легонт, пырам колхозад! Векыда те шуин, öви туж мiжанлы — öтувја овмöс.

— Кажал ме Легонт, Jöрш Пет-рајас—вiржуе черанјас, најö оз жа-литны медбурjöзсö сиктыс вины, мед сөмын пазалö гөл jöз кост jитöдыс. Менам збыл jона бокö кежеылöма... Сөмын, Легонт, пемыдлуи менö соjö. Ег адзыв аслам пемыдлуи вöсна ме векыд тужсö. Даскык арöссаы көт кыс гаффыс ез быравлы. Мырсөм-пессөмыс öпрiч ме аслам олiгөн нi-нөм ег төдлы. Сөмын öни ме ставсö гөгөрвоа Легонт. Ставсö! Гиж Легонт шыöдчөмас — „став семјаөн пырам колхозö!“

Бөрја кывжасö вiсталигөн, Педот-лөн доршасiс сiнвасыс, сесеа друг оölöмыс мчалiс, бытö зев выжид iз боотiсны сiжö сөлөм вылыс, а чужö-мыс тувсовја шондi моз-жö нумјалис.

7

— Шр р-р-р-р-р-р-р-р-р-р... — Пас-кыд, визыв пыралана виз вылын, асывсаы рьтöз шаргö колхозлөн ыщ кан машина. Быдлуи водтöдö гектар нола-вiта гыреа пластјас,

Поводда сулалö мiча, кос. Бабајас-

муртса удiтöны машинаөн ыщкөмсö куртны. Наjö жүкөмаөс кык бригадаö да мöда-мөдыскöд ужнаныс ордјысöны.

— Мужикјас сiз-жö жүкөмаөс кык пе-лö. Öтпырысөм кык зорöд чөвтöны, сөмын-и кылан налыс:

— Еj! Журкыскалыејас! Ударыкјас! Жур! Ударыкјас öдöдны, тыртöны зорöд jöрсö журјаснас.

Колхозкөд межаын визјасыс öтка олыс крестаналөн, сөмын налөн оз колхозын-моз сод ужыс. Кысна-öд јешщö гөрбушнад термасан, абу-öд машина кiйд.

— I мыj абу дышныс öткөисö па-рјасыны налы.—Журсö чатöртлiс најö визјаслаы Пiлö.

— Ен пов Пiлö. Гөгөрвоасны да пырасны небос. Со, тај, Педот гө-гөрвоис да пырис.

— Вернö Мiкеј пырасны, кызи пондам пуркјыны-ужавны, кажаласын öдjö!—пуктiс Васка Опөк.

— Ме тај вöли сiз-жö чайта вој-дöрсö, öдвакө мiса кущöмкө төлк вермас лоны колхозыс, прöстöј бас-на мiса сiжö, а öви асынд адзад, мө-дарö путкылтам мусö.

„да, мөдарö путкылтам мусö“ — мөвпыштiс Педот да нöшта-на öдjөн кутiс лептавын турунсö. Муркjöдлö пласт вылö пласт, оз весег пумы чужөм вывөмыс нөсö чышкыштны сосвомдорнас, оз чуткавын чужөм вылас ласыскөм кос турун чiрјасыс-ны, долыд Педотлы сөлөмвылас. До-лыд сы вöсна, мыj öтувтiс сiжö ас-лас гөл суседжасыскöд öви вынö, кодi пазөдас став кулакјассö да нöшта на уна кыскас ас бердас најјас-код-жö ужалыс војтырсö.

Ывлыс такöдö визвылын ужалыс-жасöс, јенөж шөрсаы асыс шоныд југөрјассö савкjöдлö му вылö шондi, öвтö сөлөмјассö колхозыкјасыс, визjöдö чорыджыка кутчiсны уж бердö, бытö, көсjö шуны, — „i ме щöщ тiјанкөд понда мырсыны, отсав-ны уж бертысјасы“.

Мiжан лоас

Жар...

Шлангö јенеж вывоаы шондi. Сöз сiнмөд лебэö ужалөн гор. Шлып...

Шыбитчөма ыблөн вевтас Жур вöнөн jитлö, сiжөс вурлö Лок олөм сiјiс—вöзјыс бөр. Мед!

Мед коркө сенi лежнөг быдмiс, Зiк лыдтөм вöли зорiз өи, Мед нывка сетыс озјас вөтлiс Азыма пырыс шамјiс, jiреiс вөв. Ted возö блас-ног ог сетö! — Те jiран гөлыыс сөлөмдiн; Те—пыкан сiјiс öткөн овны, Те—жмiтан кудjö сылыс уж, I олөм шөгөö

Ношта-иа те вöзјан, Мед öтув олөмö оз вуж. сөрт,

Вермас iчöt нывлөн сiнва усны Oz, оз ло,—i зiкөз бырö гөллөн Курды сiнва шог.

Сек... Tenö оз кут думыштаыны вөтыс Oz казтышт бурөн вөтчыс ныв Кор зулкjөн мөдас Jöзлөн олөм пуны, Кор кутас комбаји вөчыны уж,— Сек важö некөд-нын оз вуж! I жургас мiрас ужалөн сыланкыв.

* * *

Пыр öткөн олөм талим, Сiр курыд солөн Сөчiс секса гаж! Код озыр... төдөмыс öд налы Гажыд сурлi... Но, сөмын Öни—абу важ. Пым козув пөлтiс бiсö Гөрд ешкын вевтiс Мулыс квајтöд-пaj: — Сы пышкын зiкөз, пөдö, кусö, Мыj вöли важөн — Öни олөмас оз кaj. Мi öтув олөмö-нын петiм

Кывтö мол

Чукульөн, мукульөн Пышјалиг тыр, Мукöдлат луд,— Мукöдлат кыр. Вiзула iсковтö, Сарiзлаы петö Ежва! Берегас жуöны Багыра jöз. Oz лезны берегö Ласысны керлы. „Лейчы-пö горулöз, Местаöз во! Мед вөркылöдöмын Прорыв оз ло!“

Пед Тол.

ОАХ-са шленјаслөн асја гимнастика .

Комі кып

ГІМН

GiJa Комі Автономіјалы 10 во тырѳм-куѳа

Музыкаыс і кывјасыс Њобдінса Вітгорлѳн

1
Комі мырғыс јѳзѳс нарѳталсны немсѳ.
Тѳдліс сѳмын сѳкыд уж да курыд
шог.

Сарјас озырјаскѳд пычкывлісны вемсѳ.
Окѳабр мездіс-вајис вьл бур оласног.

Пріпев: Важыс бѳр оз во.

Нартѳтѳм оз ло!
Ѳдѳн зымѳдѳ сотсіалѳзм.
Тујсѳ вескѳдѳ
Вына Ве-Ка-Пѳ.
Знамја—Ленінізм,
Тујпомыс—Коммунізм.

2

Пемыд парма зумыштѳмѳн шувгіс
немсѳ.

Њекод сылы ѳкор ловѳан уж ез вај.
Ѳні вѳрѳдѳма морѳссѳ і вомсѳ—

Кыптѳ вьл індустріалнѳј Војвыв
крај.

Пріпев.

3

Комі сѳктын оз кол важлѳн пемыд
вужѳр.

Гырыс зулкјѳн пуѳ овмѳс течан уж;
Комі мырғыс војтыр коллектѳвѳ
вужѳ,
гікѳз бертѳ-ѳещкѳ кулак класслыс
вуж.

Пріпев.

4

Комі ужалыс јѳз тувтѳчѳ гырыс ѳдѳн,
Вескыд тујыс сѳјѳс кежѳдыс оз ло.
Щѳщ културнѳј јѳзкѳд ортѳн сувтас
ѳдѳн.

Важ-мос сѳјѳ пікѳ ознѳн ѳкор во.
Пріпев.

5

Ыжыд індустріја локтѳ зумыд ѳдѳн.
Вѳрыс ѳтѳр уна ембур кујлѳ даѳ.
Кѳрттуј пѳртас Комі муѳс регыд мѳдѳ:
Кыптас тани мѳд Урал, Баку,
донбасс.

Пріпев.

6

Возѳ, возѳ, став робѳчѳј класскѳд
ѳтув!

Медым бырѳ ставмувывса капітал!
Сѳвет властѳс віѳны быд здук став-
ным гѳтов!

Мірсѳ вермас Гѳрд Інтернацінал!
Пріпев.

1. Ѳтув јѳтѳчѳј, ставмувывса пролетарјас

1.

Ѳтув јѳтѳчѳј, ставмувывса пролетарјас!
Міјан сіла, міјан вѳла, міјан власт.
Бѳрја косѳ лоѳј даѳѳе, коммунарјас!
Паныд сувтыс міјан враг мед усас пласт!
Міјан радѳ, мырғыс војтыр, сѳктјас, карјас!
Біа гыдѳн палач-стаѳѳс пѳдтам сек!
Ѳтув јѳтѳчѳј, ставмувывса пролетарјас!
Кыптан лунѳ жаржык југѳр, шонді, сет!

2.

Ѳтув јѳтѳчѳј, ставмувывса пролетарјас!
Міјан сіла, міјан вѳла, міјан власт.
Бѳрја косѳ лоѳј даѳѳе, коммунарјас!
Паныд сувтыс—міјан враг мед усас пласт!
Мед ез лоны јѳзѳс нарѳтысјас, барјас.
Льѳнн знамја улын побѳѳітам мі
Бѳрја косѳ, ставмувывса пролетарјас!
Возын тѳдѳчѳ коммунізмлѳн југыд бі.

Њобдінса Вітгор.

Тонӧ, медвылын
Сікт-шӧрас...
Адџа сін бӧжӧн
Важыс колассӧ:
Кулӧм морт-мозӧс
Кышӧма жежыда
Бытӧкӧ лун...
Вывлаң голіӧн
Нінӧм абутӧм везылӧ

ӧшӧма,—
Лептӧ аскӧдыс—
Абутӧм тор-вылӧ
Клівзӧмсӧ
Вічко вералыс...
Бронвічӧ,
Сулалӧ вічко.
Асвевтырнас
Олӧмалыс вескыдлун
да јӧзылыс
Выл олӧмӧ мунан-туј.
Нӧшта везӧртас
Понталӧ,
Лічкӧ...

Кыла ме пел вӧзын
Сорнісӧ

Пемыд, важ-нога јӧзылыс:—
— „Мед-жӧ-пӧ, ескӧ кӧв
Звӧн шыыд вӧлі!..“—
Ог вермы терпінны,
Кодыр јӧз костыс
Та-нога сорнісӧ
Ас пелӧн кыла.
Вескыда — купыщкам ачӧм ог
тӧр.

Термаоа виставны...
— „да, те важ-ног-на былан!“—
Горӧдчи...
Тирала,—ачӧм зев скӧр.—
— „Мед тіјан-кӧ олӧмныд
Помасны кӧсӧ.

Но, та-нога сорнітӧ,
Енӧј-нын асланыд
Том ныв-пілы вӧзјӧ!
Кывзы, пӧчӧнӧј.
Кушӧма колмавлӧн нем—
Вістышт-жӧ, татӧні, мем?
да-ӧд,

Ачым ме буржыка тӧда
Час кақтыштрам—
Важ олӧм да вылӧм,
Абу-на колӧма ылӧ.
Ті быдминныд
Сӧд арса вој чізір кос сынӧдас.

Ен адзывлӧј,
Југыд нӧ гаж,—
Кушӧм-нын тіјанлы
Тӧдӧм да гаж!
Шыгӧн унжыкыс
Колминныд војассӧ,
Нем мыреинныд,
Кістӧнныд пӧс...
Мыј чӧжывлӧс
Содтӧдтор овмӧсад,
Сіјӧс ӧктывлӧс,
Ас џептас кӧжывлӧс
Куџ јуреја быдлуңја гӧст.

Нан ідралан кампаньӧ џоңнас вужӧдам сџельціна вылӧ

Бура лад вылӧ,
Оласног
Вескӧдны
Немныд ен вермывлӧ...
Ставсӧ налогӧн нуштисні.
Сізі быд боксан
Овмӧстӧ куштисні...
Кыс-нын „грамота“
Пемыд,
Сӧд,
Ужалыс јӧзы—
Став оласног,
Законыс

Вӧзјис—
— „Мед-пӧ мыркасны
Мулыс бан,
Плешнаныс гӧрасны
Најӧ...
Мӧдарын
Оласны рајын...“...
Ӧні!
Кор течам мі
Выл олӧмалыс

Увтечас—пӧшвасӧ
Кор зымӧдчӧм, грымӧдчӧм
Ӧтырыш кылӧ—
Фабрік-заводын,
Сіјӧ-жӧ
Пармаа-вӧрын,
Сіктын,
Паокыд ыб шӧрын,
Кор ужалыс
Муџсӧ оз тӧдлы—
Асвӧмалыс ужалӧ,
Грімгӧ!
Сек вічко звӧн,
Ужыс ӧдсӧ
Оз кыпӧд!
А,
Ударыкыс
Ужалан рітсӧ
џугӧ,
да ужылыс

Шы-горсӧ пыкӧ
К. Ігнатов.

ПИОНЕРЈАСЛЫ БЫЛАН КЫВЈАС

Мі піонерјас...

Велӧдысным—Ленін,
Леңінлӧн мі піан;
Олӧмӧ мі пӧртам
Іллічыдыс сіӧм!

Комсомолӧс вежны
Мунам візув шорӧн.
Тайӧ смена вылас
Став челадсӧ корам.

Быдмам—гырысјаслы
Чожа отсӧг вылӧ!
Пазӧдам важ олӧм,
Мусӧ течам вылӧс.

А мед тайӧс ставӧн
Вӧчны вермам бура,
Уставнымӧс колӧ
Јона кутны јурин!

Ілла Вас.

КОС ВЫЛӧ!

Ломзы, зірдав, ӧтув ужлӧн
сон ударнӧј бі.
Паскыд мувыв гӧрны кужам
Ӧві муӧ мі!

Пјатілетка—знамја міјан
Мунан туңным — тыш.
Коммуналы смерт кін*)сіӧ } пріпев

Чегам сылыс гыж.
Чуксалам мі выл олӧмӧ:
Мамӧ, пӧлӧ, ај!
Кылад? Алі онӧ ӧмӧј!..
Колхозӧ пыр вај!

Пріпев.
Косӧ пет ударнӧј ужӧн,
Завод, колхоз-сік!
Коммунаӧ мусар вујас
Медым ставнас зік!

*) Кін — kodі.

Ілла Вас.

Ударнікјас робочіјјаслы стрөйтөны керка

дА-А-А-А...

Баракө локны талун слөймөдчим воңжык мукөд лунса сертї. Огө-на ескө локтөј да корисны, собраннө-пө талун, мед-пө собраннөөзыс ужнайтны удїтам. Өд соборүтнүд колөкө велдыр тырмас, сорныс-өд абу ічөтік, көт і бригада кыпөдіс сіјө-да.

Пыркөдчөм да лөртчыгөм бөрын кодї дөрөм кежыс, кодї пінжакөн—петім бараккөд паныд сулалыс баракын код-жө гырыс өшіңјаса дасөщөм-жө жужыд был керкаө. Сөні столовөј. Пызанјас вевтөма клејонкаөн. Абу чад, абу щын. Некыт абу сөдасөма. Пусан іныс мөд вежөсын, Пусөјјас пусөвы. Вајалыс—вајалө. Мыскалыс—мыскалө да чышкалө. Гөгөр чїстөј да сөстөм—југалө. Торја-нын рытнас јона волалө, кор өзтасны пызанјас вестын өшалө кык „молнїја“.

Васка Грїшө дашкө соөдыс-нын, столовөјө пырөм бөрын, чатрасө бергалө өтмөдар јурсө, тывјалө өінјас-нас став емасө столовөј пыщкыс да пыр өтмоса шөңдө, пыр нырпырыс лөчө: „хм!“ „А мыјөн сојас, мыјөн пөтас кынөмыс бара нөжөнікөн, нөтї термастөг ісковтас өінјаснас стелөвөј пыщкөс куңа да шөңдөтүр ну-жөдас.

— да-а-а...

А сөсса јурсө пөлөстас, бытөө мыјкө кывзө, кызі пон кывзө пелјас-сө јостөмөн да јурсө пөлөстөмөн му розыс шырөс лїбө вурдысөс.

— Мыјнө-нын бара дакајтан?—Пыр өтмос јуалө сылыс томнїк морт, комсомолөч Мішка.

— Кыз-нө он дакајт,—сізжө пыр өтї ногөн воча вїзө Васка Грїшө,—

Ем мыј былө да дївја-тај дакајтнүд. Важөн небос ег таң дакајтөј, сек мөдөікас шыјас вөлі кылөны,—пом-сөдас Васка Грїшө да сөсса көт кы-зі јуав—оз вїстав нїнөм.

Сїз-жө і талун ез вїстав да нїнөм шыаөтөг петїс ортча керкаө—кварт-алса гөрд пелесө.

Гөрд пелесө тырыс-нын шөтөмаөс вөрлөзөјјас. Варовїтөны. Вїстасөны кодї унаө вөчөма, кыскөма. Горaa өшјысөны кодлөн нормајасыс тыр-лөма, вежалөны нормаыс вьвтї вөч-ысјас былө, серавлөны, ел-төны, код-јас норманысө ез тыртны.

Гөрдпелөс пызанјас былө разөдө-ма гаңетјас, журналјас, нїгајас. Сте-нын өшалөны картїнајас, лозунгјас, портретјас. Медтөдчанїныс сөд да гөрд пөв. Сөдпөв былө мелјөн вї-јөдлөма:

„Нөлөд бригада 70% лунса за-даннөыс, 67% вөса заданнөыс“.

„Көкјамысөд бригада 72% лунса заданнөыс, 75% вөса заданнөыс“.

А гїжөдјас вевдорас рісујтөмаөс лөлөјасөс. Ортча гөрд пөв вылыс тыдаалө:

„Первој комсомолскөј бригада вөса заданнө тыртїс 130% былө.—Көјмөд колхознөј бригада вөса за-даннө тыртїс 118% былө“...

Васка Грїшө щөщ колхознөј брига-даын, арсаңыс-нын. Өнї сіјө пушкы-ра тошсө челгөдөмөн гөрд пөвлы паныдөн пуксөма-да зөргө гїжөд вы-лө, шпыңалөмөн. Бура дыр вїзөдіс да бара нүжөдіс:

— да-а-а...

— Бара-нын дакајтан.—Вылыс су-јыштїс комсомолөч Міша, бытөө, да-

кајтөмсө і кытөдө Васка Грїшөлыс.

— Кыз-нө он дакајт...

— Мыјла-нө ескө, вај вїстав.

— Часы бөртї вїстала, өнї ог-ешты.

— Сөмын ен ылөд.

— Ог. Он-кө дөзмөј — вїстала.

— Мыјла дөзмам.

— Дыр-өд лөб вїставныс.

— Нїнөм. Кывзам.

Собраннө вылын оз ставныс өт-пырїө болгыны, а сорса-бөрса жеңї-дікаөн сорнїтөны, да оз сорнїтны, а төч-ны кывјассө.

Сорнї шыс абу потөм жыңан шыкод, оз жеркї, а уклад шыкод, трөнөптө. Укладкод жө чорыда сі-јөс і шуалөны вөрлөзөјс брига-дірјас.

Васка Грїшө пукалө презїдіумын да вїзөдө пукалысјас ылө сорнї-төмысө кывзөмөн. Ставныс зөв кы-пыдөс. Чужөмјас выланыс өшјөма нумдөм. Сөмын нөлөд да көкјамыс-өд бригадаын ужалысјас зөв жуңымөс, вөсїг јурнысө оз лептывны.

Докад вөчыс — первој бригадаса бригадір унаыс кыкыштлїс нөлөд да көкјамысөд бригадаын ужалысјас-өс лөка ужалөмыс, пукалысјас уна-ыс ызөбтөмөн серөктывлїсны на вы-лө, кор доклад вөчысыс вїсталас кы-зі најө ужалөны.

Докадсө помалїгөн бригадір шыө: — Мї первој комсомолскөј удар-нөј бригада вөзјам воча план—көсјы-сам вөчны морт ылө сізімсө кубо-метрөн. Мї ог петөј вөрїс кытчөз оз тыр тајд лыпасыс. Мї бөстам буксїр ылө нөлөд бригадас. Мї чуксалам ордысны көјмөд колхоз-нөј бригадас торја договор вө-чөмөн...

Гөрдпелөс тырї ошкана шыөн, кі-јасөн клопөдчөмөн-да. Васка Грїшө недыр кежлө зумыштчывлїс, мыјкө бура дыр арталїс чуңјас вылас төчө-мөн, сөсса пөлінтчїс ортчөн пукалыс колхоз бригадаса бригадір Өлөксан дїнө. Мыјкө терыба сорнїтөны шөп-көдчөмөн.

Өлөксан сувтїс. Көтөртїс өінјас-нас пукалысјас јурывтї, чужөмјас вьвтї, сөсса кызөктыштөм бөрын:

— Көјмөд колхознөј бригада пер-вој бригадалыс чукөстчїөмсө прїм.тө. Колхознөј бригада көсјысө тыртны морт ылө сізімсө кубо...

Сїзімсө ветымын кубометрөн,—торкїс Өлөксанөс Васка Грїшө.

— Сїзімсө ветымын кубометрөн...

— Сїзімсө ветымын кубометрөн, вевтїсны Өлөксанөс колхоз бригада-ын ужалысјас.

— Нөтї не ещажык...

— Аеныссө щөщ чуксалам...

— Көкјамысөд бригадас щөщ бук-сїр ылө бөстны...—оз лөчыс вїстав-ны Өлөксанөс...

Недыр мысҕи первой комсомолскөй бригаада да коймод колхозноҗ бригаада кырымалыны ордысан договор. На борын кырымалыны договор кыкод да витод бригаадас, а сесса лыддыны да примитисны ордысан договор проект да шуисны чукостны 75-од кварта ос

Договоряс примитом борын первой бригаады комсомолеч Мишка петкодлы ассы вочом пила „Компис“. Квартала треугольник шуис бостны сылы куритчан бумага выло вочом картожес да ыстыны усовершенствутом выло.

Собранны помасом борын ворлезыяс петисны воманыс чигаркаяс да раэдчалыны баракясос.

Стеняс полон нужвизан наряс вылын кодеуро уаонынын. „Мольија“ лампалон бижугорыс ворсо ошнын, стениасын, узыяс вылын, пыро да дебес Васка Грешо тош пышкко. Васка Грешо бокын пукалыс комсомолеч Мишка баранын кайто:

— Грешо дад, те-од виставны кос-жин мыкко онтај. Висталан он?

— Косји да вистала-нын, кывзан-ко,— воча виго Васка Грешо.

Мишка матыстчыштитис сы дино, паныдон пукеис. Том јоз унаон бостисны кыш пышкко Васка Грешос, лосодчоны кывзыны.

Васка Грешо јурсо бергодигтыр вилдлыс ставныс выло, сесса јуало Мишкалыс:

— Те пыр менчым јуалан мыјла ме „дакајта“...

— да, да, мыјла декајтан јуала,— Гуыштитис Мишка.

— Ог ескко ме декајт да ачыс тодлытог сјо артмо.

— Мыјла. Со мыјла. Ми они сортовөј динын ужалла, ворлезам, а оланинным гортын дорыс лосыд. Окота-ко лои лыддыны—пет лыддыс, ем сы выло лосодом керка, ем би да газетяс, журналяс, нигајас, дај-од ас коми кыввылын. Висман-ко ем быдсикас лекарство, врач воло-и. Ритјаснад кинояс овлоны. Сојанто дае лосодоны. Пријомшкис оз материт, оз ков сылы калым сетны. Неладно-ко вочо—висталан дај вескодны. Кызно сесса он шензы, кыз сесса та борын он декајт. Он и тодлы ачыс сјо артмо.

Васка Грешо дугдыштитис, оинјасос дулодлыс, мыкко думыштитис чорыда, буракко став вылыс сылы оинвозас лои сесса нумыштитис да бура нужодис:

— да-а-а... Ассыс голоссо кылис да очмис:

— Збылыс зон он и тодлы ачыс артмо, мовпыштан-ко кызи важонсо вөли ужавныс...

— Кызи-но вөли важонсо ужалоны.— Торкис кодко Грешос.

— Сы јылыс и косји виставныс...

— Те-но важонсо јона ужавлин сортөвөј дорас.

— Ме томдырји первойсө ег ужав сортөвөј дорас, кысеом помыс овли,— заводитис казтывлыны ассыс важ оломсо Васка Грешо, кыподны јурвем пелоссыс важоннын ворзодлытом важ олан еерпасјасос,— кот ескко кысеом помысд ез вөв зев кокны-да. Корко ми отчид ветлим кысыны ласјо, Урал гора сјо артелон, квајт морт. Мунныс тырмис дассизим лун чож. Асывнас пемыднас на петам мунныд да рыт пемыдоз ог сувтлој, пыр собам лычјон. да јешшо борынным кыскам ошјас, а нопјас совтөма груз кило сизимдас кымын. Војјаснад узам нодда дорын, он и космывды прамөја, пыр кынман. А музомыд— гөгор дојмо, ворзодчынныд он вермы, шојкод.

Из сјајд ми кысеим коқжамыс вежон. Промысыс сек зев јона вөли, сомын нол вежон тыром борас мјанлыс пула-порокнымос гусалисны чомыс, нинөмон лои кысыны дај наңнымос щощ нуөмаос. Промыснымос лымпіын дебөмон вөли визам да абу адзөмаос.

Пула порокто да наңто нөбны сес оз сур некыс, он-ко көрвизыс Санколыс нөб либо Березовка кароз-ко он ветлы. А ветлыныс сетчөз зев вылын, мунан-ко кысан кадид сетчо и колбо. Коми сомын өви—мунны Санко ордо.

Муним. Бура ыжид керка вор пышкын, Санколон пыр оланыныс. Керка јурјылас крепитөма ыжид көр сур. Керка пышкас жыр нолө-вит: өткын—лавка, мөдын—көртон песом озосјаса склад, коймөдын горнича нолөдын уланан. Горнича жоқ пастаыс волсалөма јора да көр волјас, ош кујас-да. Уалан инас стенас ошало кык ствола вит пишдал (Санко најос пыр зарадон виго, уна мортоснын вилөма сјо пишдалјаснас, сывөсна они быдон и полөны Санкоыс). Санколон кымынк казак олоны керка бокас чуныжыныс, а унжыкыс көр динысө. Од көрыс Санколон лыдтом. Санколон емөс өви сикас казакјас, најо шусоны довереннојјасон. Најо бара медаломы казакјасос—көрвизысјасос.

Пырим Санко ордо, висталим ассыным мөгнымос.

Санко зев меліа воча виго:

— Кызи-но јормысјасос он отсав, од јен шулис: „помагај бліжнему своему“.

Быдон нимкод лои: кот миса и гусалисны, а јенмыд да бурјозыд тај емөс-на. Пыр и мездисны шөгөсд.

Сомын ез зик сизи ло, кызи ми чајтлим. Ичөвика пула-порок выло да наң выло Санкоыд мјанлыс кулыштитис

став дона эверјаснымос: нја, нол кунча, 7 руч да өви рөсомак. Ферт, сјадос-ко вөлим ескко ег-жо сетөј, сомын тај јукталис да нинөм ег тодлој.

Гортө мунигон-нын сылон өви казак судис мјанос туј вылын да шуо:

— Тјанлыс припасныто ме гусали. Сомын ег асым. Мем быг лои гусавпыс Санко щөктис да. Сјо шуис: мунпо да гусав, мед локтасы ме ордо нөбны. Он-ко уждон ог сет дај вөтла. А уждоныс кујим воыс-нын воо, ез-на сетлы. Быг лои мунны гусасыны. Сы борын ме Санкоыс гусон кыји нјос да кык кунча, со сјо, сета тјанлы, а сесса нинөмон ог вермы вештыны. Кот сесса мыј керо мено...

Ми, ферт, нинөм ег керөј сјос. Эвер кујасос ег бостөј ми, сиз и бордан коми казакыд. А бергодчыны Санко динө ег жо лыстөј.

Воим гортө. Трисон купеч судитөма менчым ујжөз перјыны со сизимдас шайт. Ег ескко сымында дон боаставлы да артөма-тај кычко. Став тоббыдса прөмысөс, мыј воис менам пай выло лои сетны Трисаны. Сесса лөг бостис сы выло да муні сортөвөј лезыс доверенној динө, дашко миса ујжон мыјсурө сетас, тувсалөм выло, дашко миса сјо озжык Трисан моз вен.

Довереннојлыс ме бості кулжын наң, тулыс кежло чај-сахар да неуна сивеч. Тувсалигон бара неуна бості ујжон-жо: сојныд-од колө: довереннојыд зев ичөт дон сетис тувсалөмыс, менам весөг ујжөзөј ез вешмы, а сјо јешшо на кулжын наң ујжон сетис да шуис:

— Бост, ковмас-од наңыд. Төвнас вештан, сортөвөј лезны кајан-да.

Корко мөдөдчим ворлезыны. Вөлјасон муним километр ветымын дорыс выло, Тујыс абу. муниг чөж лои ордым пискөдны, лымсө таланы-да. Керлезан инө воим да медвоз лои кучисны керка вөчны, јурејанан. Керкатө ештөдны колө меджепыд кадон, мед ужыс он манитчы. Од ужавтогыд јурывытид ујжөзав војан. Керка вөчөмыс, ни туј вөчөмыс, ни кавишшо мекта кералөмыс сек ез мынтыны мјанлы, ставыс ащөт выло.

Керканым мјан мукөдјаслон мозжө вөли вит метра куза да нол метра паста. Стеныс сені кујим, а абу нол. Ови стен вөчөма мусыс. Од керкасө вөчныс вөли кодјасам бокшаө, муас пырам бертчөмон. Сесса мед ещажык лоо шыбланы мусө ортсө—өви стен бөкө колам нар пыдди. Сы вевдорө вөчам мөд судта нар, а овло и кујим судта вөчам, мед унжыкөн төрам.

Ми секи олим кыч нолон, сјо му пышкко кондыс вөчөм, турунон нищалөм ошнитөм керкаас. Ошнысыс вөли зик нинөм, пемыдыс-пемыдо ег волыв-

лөй сатчө-да. Сесса өшинтөгыд, бара-
жө, көзыдыс омөлжыка пырө.

Шоньдсө керкаын сөтө шынодыс
ичөвик көртпач. Пусам вөлі ывлаын,
Олам сөддөс, сөмын сінным да пь-
ным тыдааө төвбыд пывесывтөгыд.
Быдоама „эвержасыд“ өвмөдчөны пас-
көмад.

Мед-нын лок воинас, угад. Сынө-
дыс пөдтө. Улыс нарвылын-кө вес-
калан уьныд, асывнас пияжасыд воча
оз воны, ьалкөдчөны. А вылысас
пөсла уьныд он вермы.

Отчид менам јортөлөн Мигита Пи-
лалөн, кер кырсегөн кокыс керышт-
чис јонакоф. Көртавныс инөмөн лоі,
һајт пышкад да са пышкад олігөн
чистөјжык дөратор некыс ез сур. Һај-
төс дөраторјөн і төбим һајт коксо.
Первојсө чајтис регыдөн бурды да
гортас ез летчө, оліс лун кујим-һол.
Сесса пьктис, кражкоф лоі кокыс,
вөрзөдчыныс оз вермы. Көзыд дыр-
јид гортас летчигөн јешчө-на јона
висмис, төвбыд дај тулысбыд ез вер-
мы ужавныс, коксө вундымөн лоі.
Доза бура вөлі мортыд ола да вис-
мөмнад куш керка сфенжасыс коліны.
Вөрлезөм вылө лачаөн ужөн бостас-
ліс да судпыр ужјөсө перјисны, вов-
сө нуисны весіг.

д-а-а... — Жујгөдчышлөм бара ну-
жөдіс Васка Гршө.

Кывзыясас некод оз шыасны, став-
ныс вөјөмаөс мөвпјаснаныс, ставныс-
лөн сінвожаньыс кыптис сөрпас важ
пөраө кердорын ужалөмыс, кыјөмыс.
— да-а-а... мөдпөв петис Васка
Гршөлон. Сесса кыпөдіс јурсө, вјөд-
ліс кывзыясас вылө:

— Оні-нө мьј ужавныд, мајбыр.
Олам шоньд да југыд керкаын, гор-
тын дорыс буржыка, сөјан-тө дае
пуоны, висман-кө і став лөчитан кө-
лујыс дінад, пемшөр-на јешчө волив-
лө уианыс, быд вежоньн пывөан. Быд

бурьс оні ем, сөмын ен дышөдчы,
дај позө өмөјнө оніја уж өтлаөдны
важыскөд. Секи кыз рушкајаслы
ужавлім, а оні аслыным.

— да-а-а:.. — ыужөдісны код-су-
рө, век-иа шензөны важ вылас.

— Со ме тјанлы сөмын-на кыв-
јөн ічөвика висталышти да дакајтны
асныд кутиныд, а менө сөравлан-
ныд, — крукыштис кывзыясасө Ва-
ска Гршө. — Асныд-кө сөшөм інас
мемоз суринныд да өнјасө адринныд
мыј ескө шуинныд?

Кывзыясаслы дорјыены некыз. Һа-
јө сөмын нумдісны. А Васка Гршө
нумдыштіс да чорыда шуө:

— Ме аспајыс өнтаја собраннө
вылын көсјысөмөс вежа. Кывзыяс
вомнысө паскөдісны, был-гөдчсны
Васка Гршө вылө. Ез гөгөрвоны, еін-
лапјаснысө шлачөдлыны кутисны, а
Васка Гршө жујгөдчыштіс код да
возө:

— Карманов да Јершов колөм во
тыртисны сурс кубометрөн дорыс уна.
Ужалісны ез зөв бур вөра інын, заводі-
тисны сөрөн. А мјан вөрыс бурдај воз
петім вөрас. Ме көсјыса тыртны еща
вылө 900 кубометр да чуксала первој
тјанөс сөтсіаліс-өвическөј ордіясөм вы-
лө, а сесса і барақјасын став олыс-
сө. Мыјнө думајтанныд—уна тајө?
Тајө зонјас вывті-на еща. Төшкөф
весіг і шуныс. Віт кубометрөн лун.
Тајө-өд вөрсіг моз артмө...

— Смындатө бара ме вөча-жө,—
торкіс Гршөсө өві том морт.

— Віт кубометр-тө өд вөчтөг от
олөј...

— Сгзім-көкјамыс кубометрөн вө-
чам да...

— Вајө вөчамө договөр 900 кубо-
метр вылө, шуө первоја том морт.

— Вөчамө, вөчамө!...

— Вөчамө...

Ілівапыс

Тыртөм іныс полөм

Ізјур Іван

Пролетарскөј гыжыясалөн гыжан
(творческөј) метод — діалектөческөј
матеріалізмалөн метод. Сылыс сущ-
ностсө кымьнкө кывјөн позө вистав-
ны тазі: олөмсө объективнөја төд-
малөм по дув вылын былгјөд-
лы сетны классово-субъектив-
нөј јөслун, коланлун. Проле-
тарскөј гыжыясалы асланыс гыжөд-
ясын колө сетны пролетаріат класс-
лыс, сөтсіалізм стрөйтөмын јурнуө-
дыс класслыс ідејајас, медым гыжөд
вөлі отсало сөтсіалізм лад вылө
олөм вежны, медым пролетаріатлы
вөлі отсало стрөйтны сөтсіалізм.

Тајө мјанлы, гыжыясалы, шөктө:

1. Художествоа кывјөн не сөмын
олөмсө петкөдлыны, а лоны олөм
вежыясалөн. Сы вөсна образыд*) мед
вөлі діалектөчнөј вөсса. Вөсса фор-
манас і содержаньөнас образјасө
востыны он вермы діалектөчскөј
матеріалізм методтөг.

2. Лоны пролетаріат класс ідеја-
јас, філософіја вестын.

Тајө кык могсө олөмө пөртөм мо-
гыс, колана творческөј методрас кіө
бөстөм могыс гыжыясас возө сүвтө
маркөизм-лөнінізмөн төдмасөм да не

*) Художествоа гыжөдыд-өд образ-
јасыс і артмө. Образ улас ме гөгөр-
воа сглі і содержаньө.

сөмын төдмасөм, а најөјасөн воору-
жөтчөм.

Комі гыжыясалөн маркөизмөн-лөні-
нізмөн вооружөтчөмыс зөв-на омөл.
КАПП онөз-на весіг ез сүвтөдлн
сөрні творческөј метод јылыс, неку-
шөм комі гыжысалыс на творческөј
(гыжан) методсө абу вөдлаалөма. Сы
вөсна?, творческөј методаскіө бөст-
төмла мјан гыжөдјасын овлөны гырыс
нелучкөторјас. Мөвпнад көсјан бур
гыжөд сетны, а збылвылас артмасын
классөвөј врајасалы отсалан гыжөдјас.
Шуам Һөбдіна Вітторлөн „Рытја“
һіма вөрсанторјыс (вјөд сь јылыс
1930-өд вөса 9-өд № „Ордым“ жур-
вал). Сіјө, дерт, артмө сөмын ді-
алектөческөј матеріалізмлыс методсө
өз кіө бөсттөмла, образјас куштөма
вөсталамла. Сөшөм-жө өшбөкајас Втыл
Пашлөн „Гудөк“ поемаас. Һөбдіна
Віттор да Выл Паш образјасө сетө-
ны сөмын вывсаыс, оз вөстыны, оз
петкөдлыны прөтиворечіјөјаснас да
сіјө прөтиворечіјөјасыс оз корны
ведушчөјсө.

Мөдјона-нө творческөј методөн позө
төдмасын конкретнөј гыжөдјас вөдла-
лөм вылын, торја гыжыясалыс метод-
сө велөдөм вылын. Сіјөн мө отсалам
гыжысалы, дај мукөд гыжыясасө шөщ
велөдам.

Онө Һөбдіна Віттор гыжөс посны-
дык выл гыжөдјас—„Арт“—өвіторја
вөрсантор да „Мол“—өвіторја, кык
сөрпаса вөрсантор.

Мөдвојдөр формајас јывсыс. Һөб-
діна Віттор бөрја каднас
кутис векжык бөстны кокнід-
жык формајас — малөј фор-
ма. „Рытја“ пјесаыс сьлөн вөлі гы-
жөма малөј формаөн-һін. Бөрјајасыс
сөшөмөн-жө. Колө шуны, малөј фор-
ма—абу пыреа форма, малсј форма
пакалө кушөмкө выл класслөн літера-
тура кыпавны заводітгөн. Сіјө—пе-
рөходнөј форма, сы вөсна малөј
фөрмаа гыжөдыд —регыд олан гыжөд
дај сөкыд сені образјасыдыс прөті-
воречіјөјасө пыдысанжыкд вөстыны.

„Арт“—вөрлезөм јылыс пјеса. Со-
держаньөныс жендіка тәшөм: вөр-
промхозса треуголнык (директор,
партјачөјкаса секретар да рабочком),
сөрнітөны лөм прорыв јылыс, ку-
јимнавыс аснысө дорјөны. Сводкајас
сөртө вөрлезан план тыртөма 80%,
вылө, сы јылыс гыжөны гачөтјасө(?)
Вөма петгөн знамја. Вөрлезыјас вө-
рыс лөзігөн вөсталадыны: вөрлезан
программа-пө тырөма 103% вылө.

Тајө пјесаөн Һөбдіна Віттор көс-
јөма петкөдлыны вөрпромхозса тре-
угөлныкјас омөла ужалөм јылыс.

Мөдвозја лөстбөкөаныс-жө лыд-
сглад јурад вөө мөвп—көн тајө муно?
Көні тазі вермас лоны?

Вөрлезөмыд мјан — сөтсіалізм
стрөйтөмын основнөј фронт. Сы вөс-

на сетчō мi пуктам медыжыд вын. Став мукōд пōлōс ужсō мiјам подчi-нитōма тајо могсō олōмō пōртны от-салōм вылō „Арт“—медвозза ворсан-тор ворлезōм јылыс, кодi пырiс комi театр репертуарō, сы вōсна сылы колō нōшта ыжыд требовањō.

Кушōм положенњōыс вōрпромхо-зын „Арт“ сертi? Треугольнiк нiнōм оз тōд мыј вōчō вōрын, оз тōд, мыј вōрлезысјас ударнōја ужалōны, оз тōд, мыј обкомлōн сквознōј бригада штурмујтō прорыв, оз весiг тōд—мыјыс налы ыстōмаōс позор знамјасō, дiректор, партјачејкаса секретар да рабочком тōвбыдōн мортōвiкыс пы-ралōмаōс вōрō.

Вермас-ō ѓнi тајi лоны? Вермас, i оз вермы. Вермас лоны—треугол-ныкас-кō зōннас сурōмаōс кулакјас кiподулō, оз вермы лоны—вōрпром-хоз кoитораас-кō ем гоз мōд комму-нист. Но-ōд коммунистјастōгыд оз гермы лоны секретар, сiзкō-i Нуб-динса Вiттор ногōн, партјачејкаыс зōннас тōвбыд кулакјаслы кiвыв ужалiс. Кушōм прiговор вōчō парт-јачејкалы Нубдинса Вiттор? Прiми-ренōчјас-пō. Сōмын? Зев омōлик. Кушōмкō партјачејка-кō оз тōд мыј вōчōс сотсиализм стрōитан основнōј фронт вылын—сiјō абу партјачејка, а фиктсiја. А Вiттор ногōн-ōд артмō сiјi.

Кушōмōс вōрлезысјас? Тōвбыд лo-ка ужалiсны, а бōрвылас „зiк ставōн позō шуны“ нōшта ѓдōбтылисны да тыртiсны программа сoдтōдōн. да-ōд кушōма ѓдōбтилисны! Мысеыны оз ештывны да ројōн сōмын чыш-кыштeылоны, сōникōн зōнталōны ту-нијас да с. в. Тани Вiттор вōчō мōд ѓшiбка: став вōрлезысō ѓткoдалō. Ставыс зiла ужалiсны, ставыс ѓдōбт-чылисны. Сōмын налы вiстав, мыј вōр-промышленност подулын течсō Вoј-выв крајын сотсиализм—најō гōгōр-вōоны бура да сōлōмeыс кутчiсōны ужас. Некушōм торјалōм вōрлезыс-јас кoстын оз тōдчы. Ројōн мысō-мыс(?) да сōникōн туни дōмлōмыс(?) Вiттор вoча зев асыс сама вывод: „со кызи ужалим, а ти шуад позор“. Лок фактсō вaјōдō бур пыфди, факт сaјeыс оз ады збылторсō.

Зōннасō артмō: зiла ужалыс вōр-лезысјас да лoка ужалыс (прiмире-нeчјас) треугольнiк. Вōрлезōм гōгō-рын классōвōј тыш јылыс зев-жō жеба пасјыштōма, дај бoксањ. Ес-кōнō, треугольнiкыслōн лoка ужa-лōмыс збылвылассō классōвōј тышлōн петасјас, сōмын Н. В. сы вылō упор-сō оз вōч, абу петкōдлōма мыј треугольнiкыслōн нiнōмкерōмыс об-јектiвнōј кулатскōј уж. Кулакјаслыс ужсō вōрлезōм торкалōмкyча оз кон-кревiчiрујт, а сōмын гiжō: „Мукōд ужалыс јōзсō щōщ пaдмōдiсны. Быд

празнiк жежō вōрыс петавалис пōштi жын јōзыс“. Кад-нын пролетаускōј гiжысјаслы сiјō пaдмōдōмтō конкретiчi-рујтны. Мi быдлун сорнитам кулак вылō наступaјтōм јылыс, а кулаклыс образсō ѓнōч-на некод ез петкōдлы. Сiјōс Нубдинса Вiтторыс позiс вiд-чeсны.

Нōшта ѓтi тырмытōмтор „Арт“, ын. Нубдинса Вiттор гiжō, кызи вōрпром-хозса треугольнiк ужалō кулакјаслы кiвыв, капиталистјаслы кiвыв, а тре-угольнiкыслыс сотсиалнōј чужōмсō оз петкōдлы. Сōмын „чинјас“, абу весiг пасјōма, дiректорыс да рабоч-комыс партјаса шлењас абу. Парт-јачејкаса секретар—тōдыс, гōгōрвоыс морт. Сōмын тōдōм-гōгōрвооыс сы-лōн лoма прорыв лoм бōрын. А возвыссō кызи ужалис? Мыјла про-рывсō лоныс лeзiс? Абу гōгōрвоана дај абу ескана.

Тащōм „Арт“.

„Мол“—вōркылōдōм јылыс вор-сантор. „Моллын“ ещажык сiнмō шыбытчан нелучкыс. Сōмын i тани Нубдинса Вiттор фактсō пасјōмыс во-зō оз мун, сетō куш серпас. А куш серпастōд кодi кызи гōгōрвоас. ѓтi—ѓтi ног, мōд—мōд ног.

„Моллын“ нōшта јона мiчмōдōма став ужсō, став јōзсō. Абу-кō есклн Кiрсан—моллыд ачыс Кардорōз воc Быткōкō мукōдыс Кiрсаныс мол вiз-ны i локтōмаōс. Некушōм торјалōм-жō мол јоткалысјаслōн абу. Зiлōс, сōлōмыс ужалōны.

Кушōм вывoдјас колō вōчны тајō кык пiјеса кузъыс?

„Арт“ да „Мол“ оз мобiлизујтны ужалыс војтырōс сотсиалистическōј выл војвыс стрōитан медыжыд фронт-јасын—вōрлезōм да вōркылōдōмын—венōм (пoбeдa) вōчōм вылō. Ворсан-торјасас сōмын серпасјас сiјō фронт вывeыс дај сiјōс абу лучкiа гiжōма, гiжōдјаслы абу сетōма классoво-суб-јектiвнōј јoслун, коланлун. Вывтi схематичнōја (общōја) петкōдлō вōр-лезысјасōс, классōвōј врагјасōс да налыс агентјасō.

„Арт“ ве сiг вреднōј, треугольнiк-јаслыс значењōсō увтыртō-да.

Пролетарскōј критикалōн мог—литература фронт вылын пролетар-скōј литературалы гегемонiја перјōм могыс тышкaсны буржуазнōј миро-возреннōкōд да гiжысјасōс диалек-тическōј материализм методōн воору-житōм. Пролетарскōј критикалы колō не сōмын вiставыны ужалыс јōзлы литеретурзын лoм вежōмјас јылыс, а лоны литературасō колана тујвылō вескōдлысōн. Сы вōсна некушōма оз поз сyвтны гiжысјаслыс куш ѓшiбкајас вiдлалōм вылō, сiјō жын

ужыс-на, а колō короны помкајас мыјла гiжыс вōчiс кушōм либō ѓшiб-ка, медым возōвылō вiзны гiжысōс најōыс.

Кысањ петōны ѓшiбкајасыс Нуб-динса Вiтторлōн?

Колō шуны—унжык гiжōдас Нуб-динса Вiттор олōмсō сетō зев об-јектiвнōја, сōмын куш об-јектiвнōја сетō-мы д eщ a-н a. Куш об-јект бoксањыд олōм вылад вiзōдiгōн вер-масны лоны медуна ѓшiбкајас, факт-јас сaјыс збылторсō лучкiа он вер-мы адыны-да. ѓнi-ōд олōмыд сeщōм ѓдјō муно, мыј омōлика велōдчōм мортыд (а мi, комi гiжысјас, унжыкыс омōлика велōдчōм јōз) регыд i вошан, он вермы ставсō гōгōрвоны, морт пeйхологiяын унжыкгырыс вежōмјас-ыс колōны мiјаныс бoкō. Мыјла кo-мi литература колō олōмeыс оз тiр-мымōнја учaствyјт классōвōј тышын, индустриалнōј да культурнōј Выл дој-выв стрōитōмын? Сeрт, гiжысјас ол-ōмыс асныс колōны-да. Мōд ног оз i вермы лоны.

„Арт“ да „Мол“ ворсанторјасын Нубдинса Вiттор сiз-жō вошōма факт-јас кoстас, сiјō фактјас сергыс абу вермōма вōчны большевистескōј вывoд-јас, фактјасō аснысō сōмын сетō. Мыјла? Сы вōсна, мыј Нубдинса Вiттор диалектическōј материализм методōн оз вoсты образјасō, гiжō-дыслы оз тырмымōнја сет классoво-субјектiвнōј коланлун, значењō. Тасањ петōны сылōн став ѓшiбкa-јасыс возза дај бōрја гiжōдјассыс („Кулōмдинса бунт“, „Парма ныв“ да „Знаменнō“ да ѓнiја вiдлалан вор-санторјасас).

Тајō ѓшiбкајасыс сyвтōдōны уна мог торја гiжысјас возō дај КАПП возō.

Мыдыжыдыс на пiыс—творческōј метод ас кiо бoстōм. Кад-нын eновт-ны олōм вывкoстыс iслалōм, куш фактјас фотографујтōм. ѓнiја кад корō пыдысан бoстōм образ, медым сiјō образыс вōли тырмымōнја гōгōр-вoдō олōмыс муномсō, социализмō мiјаныс пырōмсō. Повны прорывiс-ыс, тыртōминјасыс—нинōмла Лeј-кујтчōмнaд, пoснiфiк, вывкōс факт-јас вылад ужалыс војтыртō сōкыд мобiлизујтны сотсиализм стрōитōм зылō, сōкыд налыс мывкыднысō да вежōрнысō вежны сотсиализм сама морт вежōр вылō. Сотсиализм кадса литературыд колō лоны сотсиализм стрōитыс класс ideјaјас вeстын.

КАПП-лы ѓнiсан-жō колō кутчi-сны творческōј метод јылыс сорнi нуѓдōмō, а гiжысјаслы тōдмасны сiјō методнас.

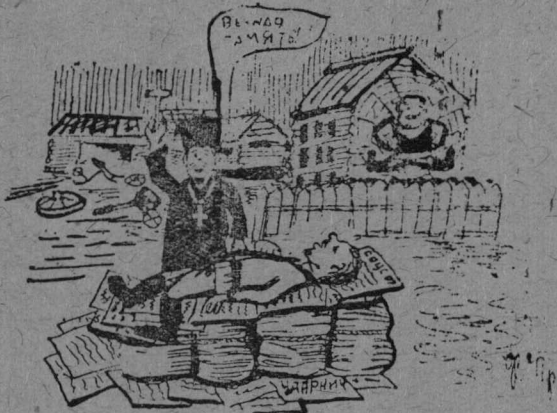
Изјур Иван,

Серпас ыстбок

Межаборса (Вічн р.) комсомол ячэ-
ка зев чорыда уэд. Кбэжственној да
політэскај могаж сулалбн бока.
Ужын некушбм возмбстбм оз тыдав.

Серпас Прокушев Федорлбн

Серпас Прокушев Федорлбн.

ПОП: блаженному межаборскому
актыву с творім вечнују па-а-ам-жа-аат.
КУЛАК: (черањ везсан) Тырмас, ба-
тушко, слабог бні оз-нын четчыны, став
пјатілетка чбжсб нартасны-нын тыдалб.

Серпас Мікеј Ванлбн.

Капіталіст: (пон паскбмбн) Вар-р-р-кбда, пур-
р-рышта СССР-р-р-рыдлыс фабр-р-рікјассб.
Робочбј, (фабріксан): увтчы јона, пока пн-
јастб егб-на жугбдлбј.

Рісујтчыс јортјас!

Мбдбдбј серпасјас, серпас ыстбокб.
Серпасјас колбны: Вбрлэбм, вбркылбдбм
мунбм јылыс, колхоз течбм јылыс, да му-
кбд меставывса фактјас јылыс.

Рісујтчыслбн карандашыс колб лоны
сешбм-жб, кушбм-і селькорлбн перббс.

Серпас ыстбок пбртам ббјевбј ыст-
бокб.

Вбркылбдан заданбб тыртбмбн чорыда кучкам ку-
лакјас куза.

Серпас Кањевлбн

Сојуз лесдревработчх шпалобаланббј
біржаын ужалбм пыдбб уэд

Натур серпас Кањевлбн

Робочбјјаслы олбм вылб стрббббны барак.

Серпас С. Рбжковлбн

Колхознбј мујас вылб сетам тракторјас

Отв. редактор М. дорбнн. Редколлегіјаса шленјас: В. Савін. І. Пыстін.

НЗЖ Коми
1-1

С У З Ö Д Ö Ј

ХУДОЖЕСТВОА ЛИТЕРАТУРА
КОМИ ЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗОНЫ ВКП(б) ОК-лөн КУЛЬПРОП да КАПП
ПЕТÖБЫДТÖЛЫГЫН КЫКЫГ

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвыв крајын да СССР-ын сотсиализм стрөйтөм, төдмөдө пролетарскөј роч да коми художествоа литератураөн, тышкасө классөвөј врагјаскөд да најө агентјаскөд партја генералнөј тувич вöсна, нуөдө кос партја натсионалнөј політикаыс кежласөмкөд, великодержавнөј шовинизмкөд да меставывса натсионализмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выл гижыясөс.

„УДАРНІК“-ын печатајтөоны вистјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөј коми гижыясөслөн.

Быд ударниклы, вөрлезылы, колхозниклы колө сузөдны „УДАРНІК“.

СУЗÖДАН ДОН:

1 төлыс кежлө — 30 ур

6 төлыс кежлө — 1 ш. 80 ур

3 төлыс кежлө — 90 ур

12 төлыс кежлө — 3 ш. 60 ур

Сузөдны позө поштөвөј быд отделеннөыс.

